

د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک خپرونه

پنځم کال، نهه پنځوسمه گڼه، د غويي میاشت

په هېواد کې

د فقر او بې وزلۍ

پر وړاندې کلکې

مبارزې ته

اړتیا ده

د افغانستان بانک خبرتيا

د افغانستان د اسلامي جمهوريت د وزيرانو شورا د ۱۳۹۰/۱۲/۸ نېټې د ۴۷ گڼې مصوبې او د پيسو د تطهير او د تروريزم د تمويل پر ضد د مبارزې قانون د پلي کولو په موخه؛ ټول هغه کسان چې له هېواد څخه دباندې د سفر کولو نيت لري، د سفر پر مهال کولای شي تر شل زره امريکايي ډالرو يا د هغه معادل په نورو بهرنيو اسعار د هېواد له هوايي ميدانونو او نورو بندرونو له لارې وليږدوي، له وضع شوې محدودې څخه د زياتو مبالغو انتقال (له شل زرو څخه زيات امريکايي ډالر يا د هغه معادل په نورو بهرنيو اسعار) بايد د هېواد د مجوزو بانکونو له لارې تر سره شي.

ټول محترم مسافرين دې د افغانستان د اسلامي جمهوريت د وزيرانو شورا دا پريکړه په پام کې ولري، خو له احتمالي ستونزو سره مخامخ نه شي.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

مدیر مسوول: یما عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بایانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: عبدالقیوم رووف ارغند

فوتوژونالیست: زیرک ملیا

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تېلېفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۳۸۱۵ / ۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@centralbank.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.centralbank.gov.af

د دې گڼې مطالب

انسټیټوت مالی و بانکداری افغانستان کمک ۱.۲ ملیون دالری را بدست آورد

ایجاد سیستم ثبت تضمینات؛ سهولتی جهت اعطای قرضه به متبشین

د ریکا کنفرانس؛ افغانستان او سیمه ییز هېوادونو ته یې اقتصادی اهمیت

چگونگی اقتصاد صنعتی

په وروسته پاتې هېوادونو کې د پولې سیاستونو دندې

علل اصلی رشد و توسعه نظام بانکداری

د افغانستان بانک د ختیځې حوزې د ۱۳۹۰ کال د کړنو لنډ راپور

با اصطلاحات حقوقی و اقتصادی آشنا شوید

د افغانستان د بانکداری قانون

انواع بیکاری و تاثیرات آن بالای جامعه

په هېواد کې د فقر او بې وزلۍ پر وړاندې کلکې مبارزې

افزایش قیمت ها و تاثیرات آن بالای زندگی مردم

یاد آوری:

به غیر از سر مقاله که دیدگاه رسمی د افغانستان بانک است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر میگردد، همچنان استفاده از تصاویر مجله بانک با ذکر مأخذ مجاز است.

د افغانی پیسو دود؛ د هغه د مبادلوي ارزښت پیاوړتیا

د افغانستان بانک د دري دیرشمې مادې په اساس د افغانستان رایجې پیسې او پولې واحد افغانی دي او د افغانستان بانک او قانوني اجرات کونکو ادارو له مسؤلیتونو څخه یو هم په ټول هېواد کې د ملي پیسو په توګه د دې پیسو لا دود ګڼل کیږي.

د افغانستان بانک د افغانی پیسو د دود (ترویج) په موخه هڅه کوي خو د مختلفو اېزارونو له لارې د افغانی پیسو لا دود د خلکو په منځ کې ترغیب او تشویق کړي، ځکه چې ملي پیسې د ملي یووالي سمبول او زموږ د هېواد او خلکو د ملي اقتدار نښه ګڼل کیږي او باید ورڅخه په ټولو سوداګریزو معاملو، راکړو او ورکړو کې ګټه پورته شي.

د هېواد د اقتصادي هویت د تثبیت تر څنګ، په اقتصادي راکړو او ورکړو کې له افغانی پیسو څخه استفاده د خلکو د شخصي معاملو په ګټه هم تمامیږي. ځکه د افغانی مبادلوي ارزښت په څو تیرو کلونو کې د سیمې په کچه او یو له باثباته پولې ارزښتونو څخه شمېرل کیږي چې په طبیعي توګه د ټولنې د اقتصادي برنامو په ټیکاو کې ګټور رول لري او له افغانی پیسو څخه ګټه اخیستنه، د دې پیسو د لا ثبات لامل کیدای شي.

که څه هم د افغانستان په هره برخه کې د افغانستان بانک د سیمه ایزو زونونو لخوا له مختلفو لارو د افغانی پیسو دود پلي شوی دی، خو سره له دې هم په ځینو سیمو کې راکړې او ورکړې په بهرنیو اسعارو عمدتاً په ډالرو، پاکستاني کلدارو او تومان باندې ترسره کیږي چې باید د افغانیو د ثبات په پام کې نیولو سره ټول هېوادوال په خپلو راکړو او ورکړو کې د بهرنیو پیسو په ځای له خپلو ملي پیسو څخه، له فشاره او جرمې پرته کار واخلي.

د دې کار په سراسري پلي کولو کې د ټولو خلکو هڅو او هاند ته، جدي او قوي اړتیا لیدل کیږي، په هاند او هڅی سره باید موږ د افغانی پیسو په دودولو کې خپل مسؤلیت درک او خپلې ملي پیسې لا دود او پیاوړې کړو. د اسعار له کارولو څخه مخنیوی او له هغه سره مبارزه او همدارنګه له ملي پیسو څخه د هېواد د مبادلې د قانوني وسیلې په توګه کار اخیستل زموږ د ټولو مسؤلیت دی.

په اقتصادي معاملاتو کې د افغانی پیسو ترویج نه یوازې د دې پیسو مبادلوي ارزښت زیاتوي بلکې د افغانستان د پولې سیستم د لا ښه کیدو لامل کیږي او په پایله کې په اقتصادي ټیکاو کې اغیزمن واقع کیږي. ●

انستيتوت مالي و بانکداری افغانستان کمک ۱.۲ ملیون دالری USAID/FAIDA را بدست آورد

انستيتوت مالي و بانکداری افغانستان به منظور تقويت و استحکام سکتور مالي پروگرام های ظرفيت سازی را که شامل دوره های کوتاه مدت و طويل المدت میباشد، برای کارمندان سکتور بانکی و مؤسسات قرضه های کوچک فراهم می نماید. این انستيتوت همچنان در نظر دارد تا جهت فراهم آوری نیازمندی های آموزشی کارمندان ارشد بانکها به سطح ولايات،

برنامه های آموزشی و ظرفيت سازی خود را در ولايات کشور نیز گسترش دهد. انستيتوت مالي و بانکداری افغانستان به تاریخ ۵ می سال ۲۰۱۲ میلادی کمک ۱.۲ ملیون دالری اداره کمک های ایالات متحده امریکا را از طریق پروژه دسترسی مالی برای سرمایه گذاری جهت رشد افغانستان (FAIDA) طی یک مراسم رسمی که به اشتراک محترم نورالله دلاوری رئیس کل د افغانستان بانک، مقامات عالی رتبه اداره کمک های ایالات متحده امریکا و روسای بانکهای تجارتي برگزار گردیده بود، بدست آورد.

محترم میوند روحانی رئیس اجرائیوی انستيتوت مالي و بانکداری افغانستان حین سخنرانی افتتاحیه شان از این کمک اداره کمک های ایالات متحده امریکا که مصارف انستيتوت را طی سالهای ۲۰۱۲

- الی ۲۰۱۳ تحت پوشش قرار خواهد داد،
 قدردانی نموده و از دستاورد ها و
 اجراءات مؤثری که انستیتوت مالی و
 بانکداری افغانستان با بدست آوردن این
 کمک مالی، به آن نائل خواهد شد، یاد
 آوری نمود.
- متعاقباً محترم نورالله دلاوری رئیس کُل د
 افغانستان بانک ضمن قدردانی و امتنان از
 حمایت اداره کمک های ایالات متحده
 امریکا مبنی بر پروژه های انکشافی آنها
 در کشور، گفت: " انستیتوت مالی و
 بانکداری افغانستان در حقیقت یک
 مرکز رشد و انکشاف برای سکتور
 بانکی واقع شده و فرصت های ظرفیت
 ساز را برای کارمندان این سکتور فراهم
 خواهد نمود."
- به همین ترتیب آقای جوزف دانیل مونی
 رئیس پروژه دسترسی مالی برای رشد
 افغانستان در حالیکه این پروژه را مؤثر
 تلقی می نمود، همکاری های درازمدت
 اداره خود را برای رشد و انکشاف هر
 چه بیشتر سکتور مالی در افغانستان وعده
 سپرد.
- ناگفته نباید گذاشت که این توافق نامه
 برنامه های انکشافی آتی را در ظرف دو
 سال آینده در بر خواهد داشت:
- ۱- برنامه حمایت از آموزش و تغییر:
 تشویق نهاد های مالی در خصوص
 پیشرفت و انکشاف هر چه بیشتر مسلک،
 وضع و تقویت آموزش افراد.
- ۲- رهنمایی مسلکی: ارائه معلومات،
 رهنمایی و مشوره دهی برای کارمندان
 داخلی در خصوص وظایف محوله شان
 تا بتوانند وظایف و مسوولیت های شانرا
 بصورت درست و مسلکی راه اندازی
 نموده و در اجرای وظایف مولد واقع
 شوند.
- ۳- راه اندازی برنامه های آموزشی و
 توزیع تصدیق نامه ها در اخیر هر
 پروگرام در عرصه های مختلف چون:
 بانکداری تجارتي، بانکداری اسلامی،
 قرضه های کوچک و ... این پروگرام ها
 بمنظور ارتقای دانش لازم اکادمیک و
 مهارت های مسلکی در نظر گرفته شده
 است تا کارمندان سکتور مالی و
 بانکداری را به سویه متخصص در عرصه
 های مربوطه آموزش میدهد.
- ۴- برای اینکه مسلک و مسلکی بودن را
 توسعه بخشیده باشیم، باید برنامه های
- متداوم و وسیع انکشاف مسلک را از
 طریق ورکشاپ ها و سیمینار ها
 انعکاس داد.
- ۵- جهت فراهم آوری و عرضه دیپلوم
 مسلکی و درجه اکادمیک، مفاهیمه و
 همکاری با سایر نهاد های تحصیلی بین
 المللی و مراکز اکادمیک.
- ۶- استحکام و تقویت هر چه بیشتر
 نصاب مسلکی، طوریکه افراد مسلکی
 در این بخش بتوانند بالای بعضی مسایل
 عاجل تصمیم گیری و اقدام نمایند و
 گذشته از همه افراد مسلکی را به کشور
 تقدیم کرده بتوانند.
- ۷- تشکیل کنفرانس ها بالای مسایل
 ستراتیژیک چون: بانکداری اسلامی،
 اداره سالم جمعی، بانکداری بین
 المللی، قرضه های کوچک و غیره
 مسایل مهم.
- ۸- استحکام و تقویت ظرفیت علمی و
 اجراییوی انستیتوت.
- ۹- تأسیس کتاب خانه مجهز و سهولت
 های یک مرکز تحقیقی در انستیتوت. ●

ایجاد سیستم ثبت تضمینات؛ سهولتی جهت اعطای قرضه به متشبین

ایجاد می گردد تا مؤسسات مالی و اقتصادی خطرات اعتباری خویش را شناسایی و ارزیابی نمایند تا بر اساس آن تصمیم مناسب اعتباری، بمنظور محافظت و نگهداری منافع امانت گذاران و در مجموع منافع عامه تأمین گردد. در نتیجه از این طریق زمینه توسعه اعتبارات تجارت، جلب سرمایه گذاری و رشد اقتصاد ملی مهیا گردیده و به وسیله آن خطرات ناشی از تلف شدن و یا عدم حصول قرضه یا اعتبارات داده شده برای مشتریان از جانب بانک های تجارتي و مؤسسات مالی به حد اقل آن کاهش خواهد یافت.

در قسمت طرح و دیزاین سیستم یا سافت ویر بخش ثبت تضمینات منقول طرح و پیشنهادی توسط مؤسسه محترم IFC ترتیب گردید و همزمان با آن، یک لست که متشکل از اسمای شانزده کمپنی که در ساخت سیستم یا سافت ویر ثبت تضمینات

نائل شدن به اهداف خویش از سه سیستم یا سافت ویر متفاوت کمپیوتری در بخش های مختلفی چون:

الف: ثبت اعتبارات عامه

ب: ثبت اعتبارات اموال یا دارائی های منقول و غیر منقول استفاده خواهد نمود.

مدیریت عمومی ثبت اعتبارات عامه در مرحله ساختاری خویش قرار دارد و کار سیستم یا سافت ویر ثبت اموال یا دارائی های منقول را تکمیل نموده است که عنقریب بکار آغاز خواهد نمود، کار بالای طرح و دیزاین سیستم یا سافت ویر ثبت اعتبارات عامه ادامه دارد، که بعد از تکمیل دو سیستم فوق الذکر، دیزاین و طرح سیستم یا سافت ویر ثبت اعتبارات اموال منقول آغاز خواهد شد. با تکمیل و آغاز فعالیت سیستم یا سافت ویر های متذکره، سیستم های مؤثر و شفاف معلوماتی اعتباری

مدیریت عمومی ثبت اعتبارات عامه به همکاری تخنیکي مؤسسه بین المللی (IFC) که یکی از بخش های عمده بانک جهانی تلقی می شود، ایجاد گردیده است. هدف از ایجاد این مدیریت تأمین اعتماد متقابل میان اشخاص ذیدخل معاملات بانکی بوده و جهت حفظ محرمت حقوق قرضه دهندگان، قرضه گیرندگان و دارندگان معلومات اعتباری، خدماتی را عرضه می دارد. مدیریت عمومی ثبت اعتبارات عامه با داشتن یک چوکات قانونی و مقررات خاص برای سیستم معلومات، از طرز اجراءات یا کارکردگی در راستای حفاظت از منافع عامه (ملی) خود را مطمئن میسازد، ابزار های پیشرفته دنیای امروزی و معلومات جامع برای مدیریت عمومی ثبت اعتبارات عامه اجازه میدهد تا وظیفه خویش را بوجه احسن آن انجام دهد. مدیریت عمومی ثبت اعتبارات عامه غرض

این ورکشاپ بتاريخ ۱۷ ثور با سخنرانی محترم خان افضل هداوالمعاون اول د افغانستان افتتاح گردید. محترم هده وال طی صحبتش برای شاملین ورکشاپ (مسوولین بخش اعتبارات و تکنالوژی معلوماتی تمام بانکهای تجارتي) راجع به ضرورت و اهمیت Secured transactions ثبت تضمینات افغانستان در شرایط فعلی اقتصادی افغانستان معلومات ارائه نموده گفت:

در افغانستان شرکت ها و مؤسسات مالی در

(Dell Authorized Distributer) برنده این داوطلبی گردید و از جانب دفتر FSSP با ایشان قرار داد عقد صورت گرفته و مطابق قرار داد، وسایل متذکره داخل دیتا سنتر مدیریت عمومی ثبت اعتبارات عامه نصب شد.

به منظور آشنائی کارمندان و روسای بانکهای تجارتي با سافت ویر مذکور و همچنان ضرورت، اهمیت و طرز فعالیت سیستم متذکره ورکشاپی تحت نام ثبت تضمینات افغانستان در بخش اموال یا دارائی

تجربه کافی دارند آماده و بدسترس ما قرار داده شد که بعداً پیشنهاد متذکره به آدرس کمپنی های متذکره فرستاده شد. بعد از ختم جلسه داوطلبی، با کمپنی Paradigm Application برنده این داوطلبی از جانب دفتر پروژه های استحکام مالی FSSP قرار داد عقد گردید. کمپنی متذکره پروگرام آموزشی را در کشور امارات متحده عربی برای کارمندان مدیریت عمومی ثبت اعتبارات عامه دایر نمود.

گذشته در مقابل دارائی های منقول (اثاثیه و تجهیزات، مواد خام و یا مواد تولیدی آماده شده در گدام ها و حسابات قابل حصول) خویش به دلیل عدم موجودیت یک چارچوب حقوقی درین بخش و دفتر ثبت اعتبارات عامه، نمی توانستند قرضه یا اعتبار اخذ نمایند.

معاملات مصون Secured Transactions رول مهمی را در افزایش

های ثابت in movable Afghanistan Collateral Registry بتاريخ ۱۷ و ۱۸ ثور از جانب بخش IFC بانک جهانی در بال روم هتل سرینا دایر گردید که درین ورکشاپ، روسای بانکهای تجارتي، مسوولین بخش اعتبارات و همچنان کارمندان بخش تکنالوژی معلوماتی مؤسسه حرکت اشتراک نموده بودند.

نصب وسایل یا هارد ویر سیستم متذکره توسط کمپنی Paradigm Application ترتیب و بدسترس اداره پروژه های استحکام مالی FSSP قرار داده شد که دفتر متذکره مطابق پروسیجر خریداری بانک جهانی آنرا از طریق ویب سایت د افغانستان به اعلان گذاشت که از جمله سه کمپنی اشتراک کننده کمپنی:

(Mega Plus Company Ltd)

و بلند بردن دسترسی به خدمات مالی برای مؤسسات کوچک و متوسط انجام میدهد. جهت بهبود، مؤثریت و مصونیت سیستم مالی و محافظت حقوق سرمایه گذاران و قرضه دهندگان، زیربنای مالی باعث افزایش ثبات، افزایش مؤثریت قانون تضمینات و ثبت فوری تضمینات، تاثیر مثبت و وسیع بالای افزایش جریان سطح سرمایه گذاری داخلی و سهولت دسترسی به قرضه های شخصی برای مؤسسات کوچک و متوسط میگردد.

به باور ما معاملات مصون می تواند سهم فعالی را در تقویت و حمایت مؤسسات کوچک و متوسط داشته باشد که در شرایط فعلی نظر به هر زمان، ضرورت و حمایت از آن ضروری پنداشته میشود.

بعداً از جانب هریک: آقایان مورات سلطانوف و ایواریت اولرس کارمندان مؤسسه IFC بانک جهانی در موارد ذیل Presentation برای اشتراک کنندگان ورکشاپ ارائه گردید:

Improving the Business Environment in the Afghanistan Through Secured Transactions Review of Law and Regulation New Products and Organization of Loan Department and; Secured Transactions Registry Introduction

در ختم بخش اول به سوالات اشتراک

کنندگان ورکشاپ یاد شده پاسخ های همه جانبه ارائه گردید.

در بخش دوم ورکشاپ که بتاريخ ۱۸ ثور دایر گردید ابتداءً محترم نور الله دلاوری رئیس کل د افغانستان بانک خطاب به روسای بانکهای تجارتي در مورد اهمیت و نقش سیستم ثبت تضمینات در شرایط امروزی صحبت نموده و اضافه نمود که د افغانستان بانک و مؤسسه بین المللی IFC بانک جهانی برای ایجاد یک فضای مساعد جهت قرضه دهی طی دو سال باهم به صورت مشترک کار می نمایند. تقاضای مؤسسات مالی کوچک و متوسط SMEs اکثراً نسبت نداشتن تضمینات غیرمنقول، مطمئن و ناکافی مبنی بر اخذ قروض از جانب بانکها و مؤسسات مالی رد می گردید و آنها با استفاده از دارائی منقول خویش که شامل اثاثیه، تجهیزات، مواد خام یا تولید شده در گدام ها و حسابات قابل حصول خویش نمی توانستند قرضه اخذ نمایند، زیرا مؤسسات قرضه دهنده در برابر وسایل و تجهیزات دست داشته آنها برخورد بی تفاوت نموده و یا هم هیچ گونه علاقمندی از خود نشان نمی دادند، که دلیل آن نبود یک چارچوب قانونی و مقرراتی و عدم موجودیت دفتر دارائی های منقول که بطور مؤثر از حقوق قرضه دهندگان برای تضمینات قروض حمایت کند، وجود نداشت.

محترم دلاوری افزود: بکارگیری سیستم

ثبت تضمینات مؤثر و مدرن online در د افغانستان بانک، در ظرف چند ماه آینده منحيث یک قانون مناسب و چارچوب رسمی برای قرضه های مصون ایجاد خواهد شد. قانون و چارچوب اساسی مؤسسات وسیله ضروری جهت رهنمایی و استفاده از سیستم ثبت تضمینات به منظور تطبیق و عملی کردن آن می باشد تا چگونه از ثبت سیستم ثبت تضمینات استفاده و آنرا انکشاف دهند. بکارگیری محصول جدید در جمع دارائی های منقول که میتوان منحيث مثال از حسابات قابل حصول و موجودی مواد خام در گدام ها نامبرد که از آن بحیث تضمینات استفاده بعمل می آید. آرزو دارم که ورکشاپ امروزی و ورکشاپهایی که در نظر است در آینده بدین منظور تدویر یابد، بانک و سایر مؤسسات مالی را در قسمت تادیه قروض مصون که جهت کار و بار از آن استفاده می گردد، کمک نماید.

در اخیر نمایندگان:

نکات مهم و ارزشمندی را در رابطه به سیستم ثبت تضمینات افغانستان برای شاملین ورکشاپ ارائه کردند. ●

د ریکا کنفرانس؛

افغانستان او سیمه ییز

هېوادونو ته یی

اقتصادي اهمیت

افغانستان له سیمې او نړۍ څخه د سیمه ییزې اقتصادي او همکارۍ ګډون لپاره چمتو دی.

د آسیا په زړه کې افغانستان کولای شي چې د سیمې بازارونه په آسانی سره د خلکو او د سرچینې سره یو ځای او د سیمې څیره له اقتصادي نظره په بشپړه توګه او په جنوبي او مرکزي آسیا کې د میلیونونو انسانانو په ژوند کې اساسي بدلون راولري، د نړۍ او سیمې د صنایعو د تغذیې لپاره د افغانستان قیمتي تیرې، د ډبرو سکاره، اوسپنه، مس او داسې نور په آسیایي هېوادونو کې د پانګوالو او کارګرانو او نورو خلکو ته په دې سیمه کې چې د نړۍ یو پر پنځمه برخه نفوس لري ښه اقتصادي عواید رامنځته کړي.

د ملګرو ملتونو د سازمان د سروې ګانو له مخې د افغانستان اویا په سلو کې نفوس ځوانان جوړوي او د دوي په منځ کې ډېری یې روزګاره دي، په ځانګړې توګه»

تاجکستان کې د افغانستان لپاره پر بنسټیزو اقتصادي پروژو هوکړې سره پای ته ورسید.

په دې سیمه ییزو اقتصادي کنفرانس کې نړۍ ته ثابته شوه چې افغانستان د یوه اقتصادي پله په توګه داسې جغرافیایي موقعیت لري چې د سیمې هېوادونه یو بل سره تړي او دا کار افغانستان ته ډیرې اقتصادي ګټې تر لاسه کولای شي. ځکه اقتصادي ودې او پراختیا ته رسیدل د افغانستان د خلکو له حیاتي لومړیتوبونو څخه ګڼل کیږي، اوس د افغانستان خلک د ثبات د ټینګښت لپاره د کوشنسونو تر څنګ هڅه کوي چې د اقتصاد له نظره په خپلو پښو ودریږي او د خپلو جغرافیایي امکاناتو او بشري منابعو له استفادې سره په هڅه کې دي چې په سولې او سوکالۍ کې د سیمې او نړۍ د نورو ملتونو تر څنګ ژوند وکړي، په دغه پنځم سیمه ییز اقتصادي کنفرانس کې ثابته شوه چې

په ۲۰۰۵ کال کې د ریکا لومړنی کنفرانس په کابل، په ۲۰۰۶ کال کې دویم کنفرانس په نوي ډهلي، په ۲۰۰۹ کال کې دریم کنفرانس په اسلام آباد، څلورم په ۲۰۱۰ کال د ترکیې په استانبول او پنځم کنفرانس د روان کال د مارچ په اووه ویشتم، د تاجکستان په پلازمینې دوشنبه کې دایر شو. په دې غونډه کې چې د تاجکستان په دوشنبې کې جوړه شوې وه، ۴۰ هېوادونو د بهرنیو چارو وزیرانو او د نورو مؤسسو او د نړیوالو ټولنو ۳۳ استازو ګډون کړی ؤ، د دې مهم کنفرانس راپورونه په دوامداره توګه د نړۍ د مختلفو هېوادونو د درې سوه خبري رسنیو لخوا خپریده.

په دې کنفرانس کې د تاپي پایپ لاین، ګاسا ۱۰۰۰، د برښنا د انتقال، د سړکونو او اورګاډي پر اوولس بنسټیزو او مشخصو پروژو باندې موافقه وشوه. د سیمه ییزو اقتصادي همکاريو پنځم کنفرانس ریکا په

داسې نور اوږد مهالو او بنسټيزو پروژو د جوړولو په موخه ګټور او هر اړخيزو اقدامات لازمي بريښي ترڅو د هغې په مرسته د هېواد بېکارو ځوانان او نورو هېواد وال له بد مرغيو څخه خلاص او ټولو ستونزو ته د پای ټکی کيږدو.

که چيرې دغه سيمه ييزه همکاري په رښتني توګه عملي شي د افغانستان له لارې سويلي آسيا او شمالي آسيا، اروپا سره وتړل شي چې دا نه يوازې د افغانستان لپاره بلکې د سيمې د هېوادونو لپاره هم د ګټې زمينې برابرې او د سوداګريزې راکړې ورکړې د تيريدو ځای کيدای شي.

ليکونکي: عبدالحيظ شاهين

اخستنه: تاند، د حکومت د اطلاعاتو او رسنيو مرکز، افغان غږ آژانس
بی بی سی راډيو
آزادي راډيو

زمونږ صنعتکاران او بزګران به وکولای شي ډير ښه حاصل لاسته راوړي که چيرې په افغانستان کې د برښنا د غځيدو او د مالدارۍ او فارمونو د جوړولو په برخه کې له بزګرانو سره د لومړنۍ پانګې په برخه کې مرسته وشي، زمونږ خلک او بالخصوص ځوانانو په کار بوخت شي او ورسره زمونږ د هېواد ډېری شمېر ستونزې په اقتصادي، ټولنيز او امنيتي برخو کې د حل لاره ومومي. اوس مهال په هېواد کې بېکاري، خوار ځواکي او فقر د امنيتي ننگونو تر څنګ يو اساسي ستونزه ده، ځکه کار او کسب زمونږ هېواد خلک له فقر، اقتصادي کمزوريو، لوړې او بد مرغيو ژغوري، د ترقۍ او پرمختګ لور ته يې رسوي او په پای کې زمونږ خلک له سوکاله ژوند څخه برخمن کوي.

د بهاندو او څپاندو سيندونو، بډايو طبيعي زيرمو او کاني زيرمو په څير په کار اچولو او استفاده کولو سره توليدي کارخانو او

هغه کسان چې منځنۍ او لوړې زده کړې لري له بې روزګارۍ نه سرټکوي، له همدې امله د کارمندلو لپاره زمونږ ډېری شمير خلک ايران، پاکستان او نورو باندنيو هېوادونو لکه؛ عربي هېوادونه، امريکا او استراليا په ګډون د بې روزګارۍ له لاسه دغو هېوادونو ته مخه کړی دی.

زمونږ په هېواد کې ستر آفت بې روزګاري دی چې له همدې امله زمونږ اکثر هېوادوال نه يواځې دا چې له اقتصادي اړخه نورو ته اړ شوي دي، بلکې داسې ناوړو او غير قانوني کړنو ته هم شرايط مساعد کړی، چې د هېواد او خلکو لپاره هم زيان لرونکي او بلاخره د ټولنې د اوږو بار ګرځيدلي او يا هم غير قانوني کاروبار ته يې مخه کړي ده.

د بې روزګارۍ کچې د راتيديدو لپاره د یاد شوي کنفرانس په سيوري کې که چيرې د توليدي فابريکو په شمېر کې زياتوالی او په کرنيز برخو کې بنسټيزه کارونه وشي

چگونگی اقتصاد صنعتی

اقتصاددانان معتقد اند که اقتصاد صنعتی به قدامت علم اقتصاد وابسته است مگر اصطلاح اقتصاد صنعتی در سالهای اخیر مورد توجه علمای اقتصاد قرار گرفت، پس از دهه ۱۹۵۰ بوسیله نوشته های اندروز ANDREWS این بخش توضیح گردید. این بخش از علم اقتصاد قبلاً منحصراً شاخه جدا از علم اقتصاد، کمتر مورد نظر بوده است اما با گذشت زمان اهمیت اقتصاد صنعتی مورد توجه جدی قرار گرفت. اقتصاد صنعتی به دوره پلستون PLESTOINE یا تراش سنگ بر می گردد و این علم در سال ۱۹۵۰ میلادی گسترش یافت و منحصراً بزرگترین عامل پیشرفت روز افزون نیروی تولیدی و رشد عمومی اقتصاد گردید. در دهه چهاردهم برای اولین بار ابزارهایی که از آهن تهیه گردیده بود وارد کار شد و به سرعت به افزایش میزان محصولات زراعتی افزود، همچنان ذوب فلز و تولید ابزارهای فلزی در بخش بافندگی نخستین

رشته های صنایع دستی فلزی بودند و به مرور زمان صنعت طی قرون متمادی عامل نیرومند شدن تولید صنعتی و نیروی های تولیدی گردید. انگلستان اولین کشوری بود که به انقلاب صنعتی نائل آمد و بعداً این انقلاب در قاره اروپا آهسته آهسته گسترش یافت و تا قرن ۱۸ مناسبات زندگی جامعه بشری را تغییر داده و در زندگی انسانها تحول جدیدی ایجاد نمود.

باید گفت که صنعت منحصراً یک سکتور عمده و اساسی اقتصاد ملی در بلند بردن عاید سرانه و رشد عاید ملی تأثیر مهم و بسزایی داشته و همچنان صنعت یک سکتور بزرگ تولید نعمات مادی به منظور رفع احتیاج عامه در تولید وسایل تولید، تولید مواد کار، استخراج مواد خام از ذخایر معدنی، تهیه ماشین آلات برای صنایع ثقیله و خفیفه، تولید مواد ساختمانی، تولید دستگاه ها گوناگون غرض تهیه انرژی و همه سکتور های مختلف اقتصادی ملی

تلقی می گردد. صنایع علاوه بر اینکه در انکشاف سکتور های مختلف اقتصادی نقش بسزایی دارد، در تجهیز و انکشاف مؤسسات خدمات اجتماعی، تصدی ها و ... دولت نقش ویژه ای را ایفاء می نماید. انکشاف صنایع در تعویض واردات رول مهم داشته و بیلابنس تجارت و تادیات یک کشور را در جهت مثبت سوق میدهد. از خروج اسعار و وابستگی اقتصادی کشور جلوگیری بعمل می آورد و در تحکیم قدرت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و دفاعی آن کشور نقش خاصی دارد.

باید گفت که اقتصاد صنعتی توسط اساسات ذیل تعریف میگردد.
عوامل تعیین کننده رقابت نا کامل ساختار بازار مشخصات عمده و اساسی صنعت:
صنعت در حقیقت پروسه تغییر شکل و استحصال

یکی از مشخصات دیگر صنایع معاصر، تولید مجدد، مسلسل و بلا وقفه وسایل تولید، مادی و تکنیکی هم برای خود صنایع و هم برای سایر سکتورهای اقتصاد ملی و ضرورت اولی جامعه می باشد.

صنعت از ابتدا تا کنون مراحل انکشاف تدریجی را پیموده است صنایع به مفهوم کلی از یک دستگاه کوچک دستی آغاز و به مرحله صنعت بزرگ تکنالوژی مغلق و پیشرفته امروزی رسیده است. در دستگاه های صنعت دستی، تولید بصورت منفرد انجام می پذیرد و تشکیل سرمایه در دستگاه محدود و ناچیز است در حالیکه امروز در فابریکات و تصدی ها تقسیم کار عمیق و اساسی وجود دارد و تولید محصولات به فشار و تشدید سرمایه واگذار شده، یعنی در این مرحله عامل سرمایه به جای عامل کار نقش بیشتر داشته و بر این اساس تولید نیز به پیمانانه زیادتیر صورت میگیرد. تقسیم کار بهترین نقش در بهبود قدرت تولیدی نیروی کار و افزایش مهارت ها دارد، آمار تقسیم کار بر حرفه ها و مشاغل دایمی در یک جامعه، زمانی قابل لمس است که چگونگی جریان فعالیت های تولیدی را در بعضی از صنایع خاص مورد بررسی قرار دهند.

در رابطه به نقش عمده و اساسی صنعت در انکشاف اقتصادی گفته می توانیم که: در دوران کنونی صنایع ثقیل و خفیف نه تنها نقش به سزایی در انکشاف اقتصادی کشور های صنعتی دارد بلکه نقش مهمی را در انکشاف اقتصادی کشور های در حال انکشاف نیز بازی می نماید. صنعت منجبت سکتور عمده تولید نعمات مادی، تمام سکتور های اقتصاد ملی را از نقطه نظر تکنیک مجهز ساخته و سطح تکنیکی و اقتصادی سایر سکتورها چون: زراعت، ترانسپورت، تجارت، ساختمان، مواصلات، مخابرات، تکنالوژی معلوماتی و... وابسته به آهنگ سطح انکشاف صنایع می باشد. سکتور صنعت غرض انکشاف اقتصادی و اجتماعی، علاوه بر تولید ماشین آلات قسمت اعظم مواد خام خود سکتور صنعت و امتعه استهلاکی و مصرفی جامعه را تهیه و تولید می نماید. باید گفت که ارتقای سطح تکنیکی تولید و مجهز شدن تمام سکتور های اقتصاد ملی با ماشین آلات مولد و مؤثر باعث رشد آهنگ اقتصادی می گردد که این اهداف توسط انکشاف صنعت میسر شده میتواند.

همچنان در تقویه بیالانس تجارت و تعویض واردات، رول اساسی را اقتصاد صنعتی تشکیل میدهد، محصولات اجتماعی که در یک دوره معین معمولاً یک سال تولید می گردد. مقداری از محصولات تولید شده به عنوان صادرات به خارج صادر و در عوض معادل ارزش همین محصولات به عنوان مازاد بیالاس تجارت یک جریان پولی وارد کشور شده باعث تغییر دارایی همان کشور میگردد.

بیانی

ماخذ: اقتصاد صنعتی تهیه و ترتیب محترم عبدالرحمن سروری

اشیا غرض بکار بردن و مورد استفاده قرار دادن آن از طرف انسانها می باشد.

صنعت یک رشته فعال علم اقتصاد بوده و تمام بخش ها و اجرات کاری تصدی های صنعتی را مورد تحقیق و مطالعه قرار میدهد.

مشخصه دیگر صنعت این است که در سکتور صنعت و اقتصاد صنعتی، سیاست های دولت مورد بررسی قرار می گیرد.

سکتور صنعت مراحل و انکشاف صنعتی شدن را در صنایع ثقیل، صنایع ماشین و صنایع سبک پیوسته تعقیب می نماید.

یکی از مشخصات صنعتی شدن، آماده ساختن نیروی کار ماهر و تحصیل کرده در بخش های مختلف صنعت است.

خصوصیات مهم برای شکل گیری طرح های صنعتی به پیمانانه بزرگ بیان میشود.

په وروسته پاتې هېوادونو کې د پولې سیاستونو دندې

د پولې ودې سرچینه یوازې سیالې شتمنۍ نه دي، بلکې د اقتصادونو له پولې کیدو او د عاید له زیاتیدو سره د پولې وسایلو داسې نور ډولونه پکې اضافه کېږي، د بېلګې په توګه بېا لرونکې پانې چې لږ سیالیت یې درلوده د بشپړ سیالیت څخه برخمنې شوې، په دې ترتیب له اقتصادي پرمختګ سره د مالي کیدو درجه (Financialization) (Ratio) له GDP سره د ټولو شتمنیو په نسبت) په ډېر بې وزله هېوادونو لکه (هایتي او چاد) کې ۲۰ سلنې ته او په لوړ عاید لرونکو هېوادونو لکه: برازیل، کوریا او وینزویلا کې ۵۰ څخه تر ۶۰ سلنې پورې رسېږي. خو د اقتصاد د مالي کیدو د درجې دا قانون، نورو پرمختللو هېوادونو لکه، امریکا، کاناډا او جاپان له نیمايي سره معادل ده او ځینې د لوړ عاید لرونکي وروسته پاتې هېوادونه په ځانګړې توګه هغه هېوادونه چې یو انفلاسیوني مخینه یې تیر کړی وي (یوراګواي، چيلي او ارجنټاین) کې دا نسبت له ځینو نورو وروسته پاتې (غریبو) هېوادونو لکه، هند او تایلند څخه ټیټ دی.

(۲) په وروسته پاتې هېوادونو کې پولې محدودیتونه:

څرنګه چې لیدل کېږي په وروسته پاتې هېوادونو کې مالي مؤسسې په پراخه ساحو کې نا منظمه او په ناخپلواکه توګه ټیټ او

باندي چک لیکلو، وروسته بیا معیاري امانات پیدا شو او پرله پسې داسې نور پولې وسایل کشف او ګټې اخیستنې ته وړاندې شول. په همدې ترتیب یو لړ سیالې مالي شتمنۍ منځ ته راغلې چې وروسته پاتې هېوادونو لپاره یې هم مهم رول درلوده. ځکه چې د پولې وسایلو پرمختیا له جنسي شتمنیو څخه مالي شتمنیو ته یوه دوره وه چې له امله یې د یو هېواد د اقتصادي پرمختګ کچه اندازه کېږي.

د مالي شتمنیو بشپړېدلو په هر هېواد کې متفاوت وختونه تیر کړي دي، خو څرګنده ده چې د پولې فعالیتونو د عاید له ډېرېدو سره زیاتېږي، د بېلګې په توګه M1 یا نغدې پیسې جمع د رویتي امانات په هغه هېوادونو کې چې لږ عاید لري کیدای شي ۱۰ سلنه ټولنیز ناخالص تولید ولري، خو دا نسبت بیا په هغه هېوادونو کې چې لوړ عاید لري له ۲۵ څخه تر ۳۰ سلنې پورې رسېږي، د عاید په زیاتیدو سره له یوې ټیټې کچې څخه د سیالو شتمنیو زیاتوالی د معیادي اماناتو د زیاتیدو لامل کېږي، یعنې د M2 نسبت له GDP سره زیاتېږي، دا نسبت په کال ۱۹۷۰ کې په ډېر وروسته پاتې (غریبو) هېوادونو کې له ۱۰ څخه تر ۱۵ سلنې نه زیاتېږي په داسې حال کې چې په پرمختللي صنعتي هېوادونو کې له ۷۰ سلنې څخه زیات دی.

پولې سیاستونه د یو اقتصاد د چارو د لاسه والي په موخه څلور بنسټیز خدمتونه وړاندې کوي. لومړی، اقتصاد لپاره د مبادلې یو وسیله چې په ورته وخت کې د زیرمو د ارزښت او حسابي واحد په توګه کار وکړي، پیدا کوي، دویم سپما (پس اندازونو) د تجمع، نظم او ترتیب لپاره لاره پرانیزي، دریم په اقتصاد کې د خطر د لیرد او وېش یو وسیله چمتو کوي او بالاخره د اقتصادي ټینګښت لپاره د وسایلو یوه لړۍ زموږ په واک کې راکوي.

(۱) په وروسته پاتې هېوادونو کې پیسې او د پیسو عرضه:

مخکې هم پر پیسو او دندو یې په مفصله توګه بحث شوی دی، په هغه وخت کې چې پیسو د جنس په جنس (Barter) مبادلې ځای ونیوه، فلزي پیسې منځ ته راغلې، وروسته بیا کاغذي پیسې چې بشپړه پشتمانه یې درلوده، رامنځته شوې، د اقتصادونو له پرمختګ سره بالاخره کاغذي پیسې پیدا شوې چې پشتمانه یې یوازې د دولت حکم ؤ. مرکزي بانکونو او د مالیې وزارتونو دا بانکنوتونه خپرول او قانوني چلند به یې ورکاوه. د اقتصادونو د پولې کیدو د درجې او د رویتي اماناتو د عاید له زیاتیدو سره خلکو خپل معاملات د همدې پیسو په واسطه ترسره کول یعنې په بانک کې یې پر خپل حساب (خپلې شتمنۍ)

پرک (پراگنده) کار کوي. په دې هېوادونو کې ډیری بانکونه د بهرنیو (د پرمختللو هېوادونو) د بانکونو نمایندګۍ دي. په همدې ترتیب له هېواد څخه بهر زموږ په تصدیو باندې د څو ملتونو د تصدیو د پاملرنې لامل د وروسته پاتې هېوادونو کورنی اقتصاد دی. د پیسو د عرضې په تنظیم او قانون جوړونه کې د دې هېوادونو د حکومتونو ځواک محدود دی چې لامل یې د دې اقتصادونو پراختیا ګڼل کېږي. سربېره پر دې سوداګریز بانکونه په دې هېوادونو کې خپل فعالیتونه د قرضوي پیسو (وجه) د ټاکلي حد (جیره بندۍ) اړوند یو شمېر محدودو سترو او متوسطو تصدیو ته چې د سیاسي ځواک په درلودلو سره د صنعت په یو ستر سکتور کې کار کوي، ترسره کوي. کوچني کروندګر، د لاسي صنایعو او خدماتو خاوندان باید له کوم بل ځای څخه پور ترلاسه کړي. معمولاً دوي له محلي دلالانو څخه د سود په لوړ نرخونو سره پور اخلي.

څرنگه چې ذکر شو، د دې هېوادونو مالي (پولي) سیستم یو غبرګونی (دوګانګی) جوړښت لري چې له یو کوچني، پرمختللي او ډېر تنظیم موندونکي عصري سکتور څخه عبارت دی او تر څنګ یې د نا منظمو او کوچنیو تصدیو یو پراخه سکتور وجود لري چې د اړتیا وړ پورونه له کورنیو دلالانو څخه اخلي. دا خاصیت د وروسته پاتې هېوادونو د اقتصادونو د کنټرولولو یوه بل اړخ ده چې بانکونه او تنظیم موندونکي پولي منځګړتوب پکې یوازې د پیسو لرونکو د خدمت په یوه محدوده پوړۍ کې قرار لري.

سربېره پر دې په وروسته پاتې هېوادونو کې د پرمختللو هېوادونو په پرتله د مالي مؤسسو د کار د طرز یو بل توپیر دا دی چې د دوي په پولي سیاستونو کې د سود د ټیټ نرخ، د پانګې اچوونې د زیاتیدو او تولید ترمنځ په سمه او مستقیمه توګه اړیکه وجود نه لري. برعکس یې په وروسته پاتې هېوادونو کې په کمه اندازه (ندرتاً) پانګې اچوونې د سود نرخ له بدلونونو سره حساسیت ښکاره کوي، سربېره پر دې، څرنگه چې لیدل کېږي، یو شمېر ستر او پرمختللي وروسته پاتې هېوادونه لکه، برازیل او ارجنټاین د صنایعو د ودې په موخه یو انفلاسیوني پولي سیاست تعقیبوي. همدارنګه په دې هېوادونو کې توسعوي پولي روش د دولت د بودجې له دوامداره کسر سره یو ځای د حقیقي سود د یو منفي نرخ د رامنځته کیدو لامل کیږي (یعنې د انفلاسیون نسبت د مروجو سود نرخ په پرتله زیاتېږي). سره له دې چې دا سیاست د سترو ګټو، د پانګو اچونو د پراختیا او د صنعتي تولیداتو د ودې لامل شو، خو د پرمختللو هېوادونو د حالاتو خلاف (د کینیزانو تیوري) پولي پراختیا د اسمي سود د نرخ د کمیدو لامل نه شو. له بلې خوا حتی د دې شرایطو لاندې (منفي حقیقي سود) تولید له یو ټاکلي حد څخه اضافه نشو کړای. کیدای شي لامل یې هم د عرضې محدودیت (د عرضې نه ارتجاعیت) وي. سربېره پر دې، کیدای شي دا محدودیتونه د کافي منجمت د نه درلودلو، د متوسطو توکو د قلت (چې ډېری وارداتي دي)، د بیروکراسۍ د ستونزو او د جوازنامو د ورکولو او بالاخره په صنعتي سکتور کې د صنایعو ترمنځ د متقابل اړیکو د نه موجودیت له امله رامنځته شوي دي. په هر صورت د عرضې محدودیت (د عرضې نه ارتجاعیت)، داسې

مامورين چې د کورني او نړيوال تمويل د کار له طرز سره بلدتيا نه لري او (ه) دولت د پرمختللو هېوادونو په خلاف مرکزي بانکونه او د هغوي فعاليتونه کنټرولوي او حکومت ته سياست د اقتصادي کفايت په پرتله ډېر اهميت لري. د پورته شرايطو په پام کې نيولو سره تر ټولو مهم کار چې مرکزي بانک يې بايد ترسره کړي، د پيسو په برخه کې د کورنيو او بهرنيو د اعتماد جلب کول دي او دې ته متوجې وسي چې مالي سيستم ترې بې کنټروله نشي. په اقتصادي ساختمان کې د تفاوتونو او وروسته پاتې او پرمختللو هېوادونو ترمنځ د مالي مؤسسو د څرنگوالي په موجوديت کې، د دې هېوادونو مرکزي بانکونه د دې ازادي نه لري چې د پولي او تنظيمي سياست ډول ډول (متنوع) دندې تر سره کړي. بايد پوښتنه وشي چې آيا کوم بل ارگان په دې هېوادونو کې د مرکزي بانک پر ځای وجود لري چې وکولای شي د پولي سياست دندې په ښه توگه ترسره کړي. ●

عين الله عيان

د اسنادو او اړيکو لوی مدیریت غړي

ماخذونه

سياست های پولي در ممالک عقب مانده

ليکوالان: دوکتور محمد انور شېبان او

دوکتور محمد نعيم اسد

۱۹۹۴ کال د اکتوبر مياشت

BBC، ۲۰۱۱ د جون ۲۱،

WWW.bbc.co.uk/pashto/

بانکونو، پولي مؤسسو، د پولي او کريدتي سياست له کنټرول او ادارې څخه عبارت دي. همدا ډول پرمختللي هېوادونه د انضمام موندلي متنوع اقتصاد، د ټينگ مالي سيستم او کار پوهه او با معلوماته کارکوونکو په درلودلو سره د مرکزي بانک دا دندې په ښه توگه ترسره کولای شي. خو په وروسته پاتې هېوادونو کې يو بل ډول وضع حاکمه ده. شايد د دې هېوادونو په اقتصادونو کې د توکو د صادراتو محدود ډولونه او د وارداتو نامحدود ډولونه مسلط وي او شايد د دوي د وارداتو او صادراتو نسبي قيمتونه (د دوي د سوداگرۍ نسبت) هم د دې هېواد له کنټرول څخه د باندې وي. د دوي مالي سيستم شايد يو پخوانی سيستم وي چې په هغه کې لاندې خواص ليدل کيږي. (الف): ډيرې سوداگريز بانکونه چې کورنی صنايع تمويلوي د بهرنيو په ملکيت کې دي. (ب) يو لوی او فاسد پولي سکتور (دلالان) چې يو نا منظمه سکتور کنټرول کړي، شتون نه لري. (ج) يو مرکزي بانک چې کيدای شي د استعمار يو ميراث وي، وجود لري چې يوازې د يو پولي پلاوی (Currency board) دنده ترسره کړي. (د) بانکي او مالي بې تجربه

مانا لري چې په ورته وخت کې د تقاضا زياتوالی د عرضې له مناسب زياتوالي سره يو ځای نه وي. برعکس د تقاضا زياتوالی (د سرمايوې توکو په برخه کې) قيمت لوړ بيايي او انفلاسيون (تورم) لا شديد کوي. د لاتيني امريکا په ځينو هېوادونو کې دا ډول انفلاسيون چې د ساختماني انفلاسيون په نوم ياديږي چې وروسته به پرې بحث وشي، يوه جدي ستونزه ده او د لگښتونو په برخه کې په واضح توگه ښکاره کيږي. همدارنگه د انفلاسيون له راپيدا کيدو سره کارکوونکي په دې موخه چې د خپل ژوند شته کچه بې حمایه کړي وي، د لوړو معاشونو غوښتونکي کيږي (کارگره ټولنه د سياسي قدرت اړوند) د قيمتونو له زياتيدو سره د خپل مزدونو او توليد د لگښتونو له امله قيمتونه لوړوي. له ستونزو سره سره بيا هم د دې هېوادونو مرکزي بانکونه کوښښ کوي، خو د دوي په نحوه خپله دنده په ملي اقتصاد کې ترسره کړي.

(۳) د مرکزي بانکونو رول:

په پرمختللو هېوادونو کې د مرکزي بانکونو رول او دندې د پيسو له خپرولو، د اسعارو، دولتي بانکونو، سوداگريزو

علل اصلی رشد و توسعه نظام بانکداری اسلامی

بانکداری اسلامی همان اهداف بانکداری را دنبال می کند که بر اساس فقه معاملات اسلامی و قوانین شرعی (شریعت) صورت می گیرد و مهمترین اصل در بانکداری اسلامی تقسیم سود و زیان حاصل از معاملات تجارتي است.

گرچه بانکداری اسلامی به جز از ممالک اسلامی عمر دیرینه ای در جهان ندارد ولی در سه دهه اخیر به سرعت رشد قابل توجهی در جهان نموده است و میتوان گفت که بعد از بحران اقتصادی سال های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ که منجر به ورشکستگی بانک های بزرگ جهان بخصوص ممالک پیشرفته شد، بانک های اسلامی فارغ از این بحران بودند. ورشکستگی بانکهای جهان در سال های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹، مسبب اصلی توسعه نظام بانکداری اسلامی بود که توجه جهان و جهانیان را بخود جلب نمود و هرچه بیشتر از قبل رشد و توسعه یافت.

رشد و توسعه نظام بانکداری اسلامی در یک کشور اسلامی مانند افغانستان که تمام جمعیت آن مسلمان و شریعت اسلامی در آن حاکم است، یک امر ضروری و حتمی در پهلوی نظام بانکداری سنتی به شمار میرود.

بانکها جهت جلب و جذب پول های راکد مردم که از دوران اقتصادی خارج است، در پهلوی بانکداری سنتی، بانکداری اسلامی را نیز یکی از ضروریات مبرم جامعه خویش تلقی کرده و فعالیت های خویشرا در این عرصه آغاز و توسعه داده اند.

بانکداری اسلامی که قانون آن غرض تصویب به ولسی جرگه ارسال گردیده است و امید به این است تا بعد از تصویب این قانون مهم، بانکها در کنار بانکداری سنتی <◀

خدمات بانکي را مطابق شريعت، در پهلوی سایر فعالیت های خود توسعه داده و زمینه را برای کسانی که تجربه تجارت دارند و میخواهند تا امکانات مالی خویش را از طریق بانکداری اسلامی بدست آورده و به فعالیت آغاز نمایند مهیا سازند و در پیشرفت و ترقی تجارت و رشد و پیشرفت کشور خویش خدمت نمایند.

راه اندازی بانکداری اسلامی می تواند باعث کم شدن تعداد افرادی گردد که در حال حاضر بنابر عقاید، دینی مذهبی و فرهنگی از سیستم بانکداری سنتی استفاده نمی نمایند، بانکداری اسلامی می تواند با بهره گیری از وجوهی که در حال حاضر خارج از حدود و دامنه سیستم بانکداری سنتی قرار دارد، فعالیت های مالی را در سطح کشور بهبود و رونق بخشیده، زمینه دسترسی به قرضه را برای مردم محروم از این خدمات فراهم نموده و سیالیت بازار های مالی افغانستان را هر چه بیشتر تقویت بخشد. هدف سیستم بانکداری اسلامی و سنتی در کل یکسان بوده و وجه تمایز این دو سیستم در آن است که بانکداری اسلامی طبق اصول شریعت عمل می نماید که بحیث فقه معاملات مالی یاد میگردد. اصل محوری بانکداری اسلامی تشریک نفع و ضرر و نفی ربا (سود) است. مضاربه، ودیعه، مشارکه، مرابحه و خرید از طریق اجاره از جمله مفاهیم اسلامی متداول در این ساحه می باشد. اصول بانکداری اسلامی نو ظهور نبوده بلکه ۱۴۰۰ سال پیش در قرآن کریم و سنت حضرت محمد (ص) تعیین گردیده است.

در حال حاضر در حدود ۳۱۰ بانک و موسسات مالی اسلامی در بیشتر از ۷۵ کشور دنیا فعالیت های بانکداری اسلامی را در چوکات شریعت انجام میدهند که طبق آخرین اطلاع بزرگترین بانک اسلامی در بحرین در حدود یک صد میلیارد دالر سرمایه دارد که تا سال ۲۰۱۵ نظر به رشد چشمگیر و سریع این نظام پیش بینی های درین رابطه صورت پذیرفته است که دارایی های نظام بانکداری

اسلامی در جهان به صد ها میلیارد دالر افزایش خواهد یافت. ●

استراتژیک پلان د افغانستان بانک

Gulfnews.com

سیمافنیف

په سیستم خپل کارونه پر مخ وړي له څه وخته د انټرنېټ شبکې د سستوالي له امله د ستونزو سره مخ ؤ چې د منځه وړلو لپاره يې په ۱۳۹۰ کال کې د ندا او فايبر کمپنۍ سره تړون وشو چې ورسره د انټرنټ له کبله موجودې ستونزې تر يو حده کمې شوې. خو په بشپړه توگه ندي ختمې شوي اوس هم د کار په بهير کې کله ناکله د مشريانو د کارونو د خنډ سبب گرځي، د ۱۳۹۰ کال په دريمه ربع کې زمونږ په ټولو نماينده گيو کې (له نورستان پرته) سيکيوريتي کيمرې هم نصب شوي دي.

۳- د فزيکي پيسو د انتقال په برخه کې: مونږ په ۱۳۹۰ کال کې د ختيځې حوزې د بانکونو د سياليت د ساتنې تر څنگ په زياته اندازه فزيکي پيسې د مرکز د نشر او څارنې د ديارتمت د غوښتنې سره سم د ننگرهار د امنيتي د محترمې قوماندانۍ د ساتونکو په مرسته او د الله تعالی په نصرت په مصنونه توگه استولي.

په ۱۳۹۰ کال کې د ختيځې حوزې د بانکونو د سياليت د ساتنې په موخه کنړ، لغمان او نورستان ته په مجموعي توگه (۵۳۲۱۲۰۰۰۰) افغانۍ او (۲۰۰۰۰۰) امريکايي ډالر استول شوي او تر څنگ يې مرکز ته (۲۲۴۹۰۰۰۰۰۰) افغانۍ، (۷۳۶۵۰۰۰) امريکايي ډالر او (۷۴۶۰۰۰) يورو انتقال کړی دی.

په دغه کال کې د پرسونل د کموالي او د کار د زياتوالي سره سره مو د اصلاحاتو لړۍ دوامداره وساتله او له دورانې د مندرسو او نا مناسبه پيسو د راټولولو په لړ کې وتوانيدو د زون او لاس لاندې نماينده گيو په مرسته (۷۷۸۵۳۵۰۰۰) اووه سوه اته اويا مليونه پنځه سوه پنځه ديرش زره افغانۍ زاړه او نا مناسب بانکونو ته راټول او په دوه مرحلو کې يې د هيټ په وړاندې وسيزو.

۴- د دولت د عوايدو د راټولولو او مصارفو د اجراء په برخه کې: د افغانستان بانک د قانون له مخې او د هېواد د مرکزي بانک او د دولت د بانکدار په توگه د افغانستان بانک په فزيکي شکل د دولت د عوايدو د راټولولو او مصارفو د اجراء دنده سرته رسوي. په ۱۳۹۰ کال کې هم مونږ د دولت عوايد له کوم خنډ او خنډ پرته په منظمه توگه راټول او د ننگرهار د محترم مستوفيت له لارې د دولت عوايدو ته شامل کړي دي، په ۱۳۹۰ کال کې په ټوليزه توگه (۹۸۰۹۹۲۱۸۴۱) افغانۍ د مستوفيت د عوايدو په حساب کې چې د ننگرهار د گمرک (۸۶۱۴۵۷۵۵۹۱) افغانۍ هم ورکې شاملې دي راټول او د دولت د وارداتو په حساب کې شاملې شوي دي.

۵- د مالي چارو د نظارت په برخه کې: د افغانستان بانک له دندو څخه يو مهمه دنده په هېواد کې بانکي نظام ته وده او د بانکونو د کړنو څارنه او کنترول دی ترڅو هېواد والوته د وخت د غوښتنو سره سم د رڼو بانکي خدمتونو په وړاندې کولو کې لازمي آسانتياوې برابرې کړي، له همدې امله په ختيځه حوزه کې د بانکي سکتور او صرافي د مارکيټ د چارو د ښه سمون او هغوی ته د ښو بانکي خدمتونو د وړاندې کولو او د دوی د ستونزو د حل په موخه د ۱۳۹۰ کال په لمړي ربع کې د ختيځې حوزې د ساحوي دفتر په چوکاټ کې د مالي چارو د نظارت څانگې په کار پيل وکړ ترڅو په ختيځه حوزه کې د سوداگريزو بانکونو او د صرافي د مارکيټ ښه او منظمه څارنه ترسره شي په ۱۳۹۰ کال کې د بانکونو د نظارت سره سره د جلال آباد او لغمان د صرافي په مارکيټونو کې سلو تنو صرافانو او ۴۰ تنو د پولي خدمتونو وړاندې کوونکو د جواز په اخيستو خپل فعاليت ته قانوني ښه ورکړی، هغه کسان چې له جواز پرته يې فعاليت کاوه څارنوالی ته معرفي چې له امله يې د صرافي ۱۱ او د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو ۱۱ تنو ته جوازونه وويشل شو او د ۴۶ تنو د صرافي او د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو د جواز موده وغزیده چې ۲۴۴۶۰۰ افغانۍ د صرافي او ۲۸۳۰۰۰ افغانۍ د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو د جواز د قيمت او جريمو له

الحاج روح الله

د افغانستان بانک د ختيځې حوزې ساحوي مسوول

د افغانستان بانک د ختيځې حوزې د ۱۳۹۰ کال د کړنو لنډ راپور

شوي دي، ۱۳۹۰ کال د افغانستان بانک لپاره په ننگرهار کې لدې امله تاريخي اهميت لري چې پدې کال کې مو د افغانستان بانک له بودجې څخه د زون د ساحوي دفتر د کمپلکس ډبره چې په ختيځه حوزه او خاصه توگه د ننگرهار په ولايت کې د افغانستان بانک ستره لاسته راوړنه ده د غبرگولي (جوزا) د مياشتې په ۱۱ نېټه د مراسمو په ترڅ کې کيښوده چې په آباديدو به يې د ساحوي دفتر ټول مشکلات انشاءالله ختم شي ځکه د ننگرهار د بانک زوړ تعمير نه دا چې د کارکوونکو لپاره بسنه نه کوله بلکې د وخت ضرورتونه لکه د کنفرانس خونه، ټريننگ ستر، د مشتريانو لپاره د ناستې او شميرلو مناسب ځای او نورې اړتياوې نه پوره کولې، دا تعمير نه يواځې دا چې د بانک ټولې اړتياوې به پوره کړي بلکې د جلال آباد د ښار په ښکلا کې به هم ډير ښه اغيز ولري.

۲- د معلوماتي تکنالوژۍ په برخه کې: د ختيځې حوزې ټولې هغه نماينده گۍ چې د انټرنېټ سره تړلې او د سي بي ايس

خصوصي بانکونو څانگې فعالې دي. د صرافي د مارکيتونو صرافان او د پولي خدمتونو وړاندې کوونکو هم تر ډيره حده د جواز په اخيستو خپل کاروبار د افغانستان بانک د قانون سره سم قانوني کړي، د دغو برياوو له امله د روان کال د کب د مياشتې په ۹ نېټه د افغانستان د مشرانو جرگې د محترم مقام لخوا د ختيځې حوزې مشرته (۲۸۷) ۱۳۹۰/۹/۱۴ گڼه تقدير نامه د نوموړي جرگې د قومونو، قبايلو او راستنيدونکو چارو د کميسيون د رئيس محترم ساتور لطف الله بابا لخوا چې په حقيقت کې په ختيځه حوزه کې د مرکزي بانک د کړنو ستاينه او تقدير دی ورکړ شوه. د ۱۳۹۰ کال د کړنو او کارونو لنډ راپور چې د بانک له خوا په ختيځه حوزه کې ترسره شوي په لاندې توگه دی:

۱- د بيا رغونې په برخه کې: د دې حوزې د بيا رغونې چارې د نورستان پرته چې د ځينو ستونزو له کبله د هغې نماينده گۍ تعمير له آبادي پاتې دی د زون د نورو نماينده گيو تعميرونه له سره آباد او زمونږ د نماينده گيو ستونزې حل

د ختيځې حوزې ساحوي دفتر چې په ۱۳۸۴ کال کې د افغانستان بانک په تشکيل کې د اووه ساحوي زونونو په لړ کې رامنځ ته شو د ننگرهار، کنړ، لغمان او نورستان ولايتونه ورپورې تړلې دي، پدې حوزه کې په سختو لارو د لرې پروت ولايت، نورستان په گډون په ټولو ولايتونو کې د افغانستان بانک نماينده گۍ هېوادوالو ته د ښو بانکي خدمتونو او اسانتياوو د برابرولو هلې ځلې کوي چې دا بانکي خدمتونه او اسانتياوې د هر کال په تيريدو لاپسې پراخې او اغيزمنې کيږي، په ختيځ زون کې د بانکي سکتور د ودې په موخه سوداگريزو بانکونو ته هم لازم بانکي خدمتونه وړاندې کوي چې د همدې غوره خدمتونو له کبله په ۱۳۸۹ کال کې د افغانستان نړيوال بانک د ننگرهار څانگې د هغه بانک د خپلو نماينده گيو په منځ کې لمری مقام وگاټه دا وخت په ننگرهار کې د دوه دولتي او يو بهرني بانک د څانگو تر څنګ د اتو خصوصي بانکونو څانگې فعاليت کوي، په لغمان کې د يو دولتي دوه خصوصي او په کنړ کې د دوه

درکه راټول شوې دي. د لغمان، کنړ او تورخم د صرافي د مارکيتونو منظم نظارت او ستونزې د مرکز سره شريکې شوي، په تورخم کې د ۱۴۰ تنو صرافانو د فعاليت لپاره د تورخم د مدير، کميسار او ښاروال په مرسته مناسب ځای وټاکل شو ترڅو د غروفو د احداث وروسته جواز ورکړ شي، د مرکز د لارښوونې سره سم د يو شمير بانکونو کارونه د څارنې لاندې نيول شوي او د پولي خدمتونو د وړاندې کوونکو څخه په منظمه توگه مياشتني راپور ددې ادارې له لارې د اصولي کړنو په خاطر د معاملاتو او مالي راپورونو د تحليل مديريت ته استول شوی، له جواز پرته د پيسو کاروبار نه يواځې دا چې د قانون خلاف کار دی بلکې په ښار کې موجودو گرځنده صرافانو او د بکسو د خاوندانو څخې ستونزې راولاړې کړي چې په مخنيوی کې به يې د اړوندو ادارو په مرسته لازم اجرائت تر سره شي، په دغه کال کې د ننگرهار او لغمان د څارنوالو او امنې قوماندانيو په مرسته د مارکيتونو د نظارت لپاره دايمي کميسيونونه جوړ شوي دي.

۶- په اقتصادي برخه کې:

د مرکزي بانک د پولي سياست دپارتمنت ته د دقيقو ارقامو د راټولو په منظور چې د اقتصادي سروې لړۍ تير کال پيل شوی وه، په ۱۳۹۰ کال کې هم په منظمه توگه دوام ورکړ شو چې د پروسيجر سره سم په هرو دوو مياشتو کې يوه اقتصادي سروې شوی، پدې سروې گانو کې د کنړ او لغمان د ولايتونو څخه هم د مختلفو سکتورونو نماينده گان بلل شوي. د دې پرته د افغانستان بانک او د دې

بانک د پولي سياست د دپارتمنت په اړه د سوداگريزو بانکونو مديرانو د ننگرهار پوهنتون محصلينو د روش انستيتيوت شاگردانو ته ورکشا پونه داير شول او د پرسټن يونيورسټي او ننگرهار پوهنتون محصلينو ته عملي ټريننگ هم ورکړ شوی دي همدا شان د افغانستان بانک اقتصادي کارپوه د ننگرهار ولايت د پنځه کلن اقتصادي ستراتيژيک پلان په جوړولو کې هم پوره برخه اخستې.

۷- د افغانو د دودولو په برخه کې:

د افغانستان بانک د قانون د ۳۳ مادې پرينسټ افغانی زمونږ د هېواد پولي واحد دي او د هر افغان دنده ده چې خپلو قوانينو او ملي ارزښتونو ته د درناوی په خاطر په خپلو راکړو ورکړو کې ورڅخه کار واخلي په خواشينی سره د هېواد په ټولو سرحدي ولايتونو کې دکلونو کلونو راهيسې د افغانو پر ځای د ډالر په شمول د گاونډيانو د پيسو فرهنگ رامنځ ته شوی چې په ختيځ زون کې هم د نورو سرحدي ولاياتو په څير دا اجنبی فرهنگ شتون لري چې د لسو کلونو په تيريدو او په ختيځه حوزه کې زمونږ د هلو ځلو سره سره د افغانو د بشپړ دودولو په وړاندې اوس هم خنډونه شتون لري، بانک د افغانو د بشپړ دود په خاطر يوه وسيله چې هغه د وزيرانو د عالي شوری ۱۳ گڼه مصوبه ده په لاس کې لري چې د تطبيق په وړاندې يې تل د ښار د اصنافو ځينې مشران د مرستې او تطبيق پر ځای ستونزې راولاړوي، دوی په خپله خوښه قانون ته غاړه نه ږدي بلکې د مصوبې او قانون د تطبيق په وړاندې خنډونه راولاړوي خو د ستونځو سره سره مو خپلې هلې ځلې جاري

ساتلې د اصنافو د مشرانو سره وخت په وخت رابطې کړي د تورخم په گډون د جلال آباد د ښار په ځينو برخو کې اشتهاړی لوحی (بورډونه) لگولي دي د خلکو د تشويق لپاره پوستري چاپ شوي په محلي راډيوگانو او تلويزيونونو کې منظم اشتهاړات کړي، په دغه کال کې د ولايت د مرستيال په هڅو يوه هر اړخيزه طرح جوړه چې د سلاکار وزير او د ننگرهار د محترم والي لخوا منظور شوه چې د همدغې طرحې له مخې د چنگاښ په ۱۹ نيټه د ولايت د مرستيال محترم محمد حنيف گردهيال په مشرۍ د ۲۱ ولسوالي ولسوالانو د هرې ولسوالۍ قومي مشرانو د ادارو رئيسانو د ولايتي شوری او د ښار د ناحيو د وکيلانو سوداگرو د ښار د کسب گرو او اصنافو مشرانو د ننگرهار پوهنتون د اقتصاد د پوهنځي رئيس او استادانو د جلال آباد په شاهي ماڼۍ د کرزي په تالار کې د افغانو دودولو په اړه يوه ستره غونډه وکړه که څه هم کومې دندې چې د طرحې مطابق اړوندو ادارو ته سپارل شوي تر دې مهال کومه خاصه پاملرنه نده شوی، خو بانک د طرحې مطابق په خپله برخه کې هلې ځلې کړي چې د اړوندو ادارو څخه جوړ کميسيون د ۱۳۹۰ کال له پيله په ننگرهار کې د تورخم د نماينده گي په شمول ۱۵۴۸ تنو متخلفينو څخه (۷۹۹۸۳۲۵) افغانی جريمه راټوله او د بانکونو د نشر او څارنې په حساب کې شاملې کړي دي چې په نتيجه کې هيله مند يو د هېواد د محترم جمهور رئيس د (۶۰۵۰) ۱۳۸۹/۱۰/۲۹ گڼه حکم په اساس د وزيرانو د شوری ۱۳ گڼه مصوبه په ښه توگه تطبيق او د افغانو د دود زمينه برابره کړو.

با اصطلاحات حقوقی و

اقتصادی آشنا شویډ

حیدری و پامیری

اعضای دفتر مشاوریت حقوقی د افغانستان بانک

بخش اول

مقدمه:

آنچه یک امر مسلم و هویدا بوده این است که علم حقوق که بعضاً آنرا علم اصطلاحات نیز مینامند، نظر به کشور ها و سیستم های حقوقی، متفاوت و گوناگون میباشد. سیستم حقوقی افغانستان با در نظر داشت خصوصیات فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی نیز ازین امر مستثنی نمیشد. زیرا درین عرصه بدون معرفت و آشنایی با واژه ها و اصطلاحات آن زبان نمیتوان از مفاهیم آن درک درستی داشت، رشته حقوق و اقتصاد، در کشور ما از جمله رشته های اند که بدون درک و فهم واژه ها و اصطلاحات آن، برداشت دقیق مطالب و موضوعات این رشته امر محالست، این مشکل صرفاً محدود به اشخاص غیر اهل مسلک نبوده بلکه در بسیاری از موارد اهل مسلک نیز از حیث افهام و برداشت، پیچیدگی مفاهیم حقوقی و اقتصادی به مشکل مواجه میباشند. ازینرو رعایت و مطمح نظر گیری اصطلاحات مندرج این

مطلب را در مکاتبات رسمی و مکالمات

یومیه برای علاقمندان، توصیه نموده تا از مؤثریت آن به وجه احسن استفاده اعظمی نمایند.

۱- آزادی سیاسی: حقی که بر اساس آن هر فرد میتواند به اراده و رضایت خود بدون مداخله دیگری درمطابقت به احکام قانون آزادانه انتخاب نماید.

۲- آزادی عقیده: آزادی که هر کس میتواند، هر عقیده ای را که میخواهد اختیار نماید.

۳- آزادی فردی: آزادی که بر مبنای آن هر شخص در هر موردیکه خواسته باشد، بنابر تصمیم خود اقدام کند.

۴- آزادی قرارداد: حقی که براساس آن یک فرد میتواند هر گونه قراردادی را که به نفع شخصی او اقتضاء کند، عقد نماید، مشروط بر اینکه مخالف احکام قانون نباشد.

۵- آزادی مؤقت: آزادی محدود که بر اساس حکم محکمه ذیصلاح در مطابقت به احکام قانون به محکوم اعطاء گردیده و

قابل سلب میباشد.

۶- آغاز مدت اجاره: مدت اجاره از تاریخی که در عقد تصریح میگردد، آغاز میشود.

۷- آويز: در معاملات تجارتي و بانکی منظور از کار برد این کلمه معلوماتیست که راجع به فرستادن اموال یا کدام موضوع دیگر مربوط معاملات تجارتي به طرف مقابل داده میشود.

۸- ابراء خط: سندی که داین (قرض دهنده) از حقوق خود در برابر مدیون (قرض گیرنده) منصرف گردیده و سبب انقضای حق میگردد.

۹- ابراء دین: تصمیم و اراده شخص مبنی بر صرف نظر از طلب و قرضه ایکه بالای شخص دیگر دارد.

۱۰- ابلاغیه: هر پیامیکه جهت آگاهی عامه مردم و یا صنف ویژه یا فرد مشخص از طریق رسانه هایی همگانی به نشر میرسد.

۱۱- اتلاف اسناد رسمی: عملی که منجر به از بین رفتن اوراق و اسنادی میگردد که در دفاتر رسمی موجود و یا ثبت باشند.

۱۲- اتلاف دارایی عامه: کاربرد و استعمال

قانونیکه رعایت آن نسبت به موضوع وصیت و حال مومی و مومی الیه در تنفیذ وصیت باید در نظر گرفته شود.

۲۵- اختفای مراسلات (مکتوب و یا نامه های رسمی): اخذ و پنهان نمودن مراسلات که مانع وصول مراسلات شخص مرسل الیه میگردد.

۲۶- اخاذی: گرفتن پول از طریق اشخاص قدرتمند از اشخاص حقیقی و یا حکمی به طریق غیر مشروع با وارد کردن فشار.

۲۷- اختراع: ابداع محصول صنعتی تازه و

نیز وسیله تازه یا اعمال وسایل موجود به مستاجر گویند. اجاره دهنده را مؤجر و اجاره گیرنده را

۱۹- اجاره خط: سندی که عقد اجاره در آن تحریر یافته است.

۲۸- اختطاف: ربودن شخص با استفاده

از تهدید یا استعمال قوه (زور) یا انواع دیگر ارباب یا کار برد حيله و فریب و با استفاده از ناتوانی جسمی یا روانی یا تبدیل نمودن طفل نوزاد با طفل نوزاد دیگر.

۲۹- اختفای اموال مسروقه (بسرقت برده شده): پنهان نمودن اشیائیکه در نتیجه جرم بدست آمده و شخص دیگر آنرا با وجود آگاهی، در حیات خود داشته باشد.

۳۰- اختلاس: پنهان نمودن و ربودن اموال دولت یا اموال افراد توسط موظف خدمات عامه، که من حیث وظیفه به او سپرده شده باشد. مرتکب جرم اختلاس برعلاوه جزا سلب آزادی (حبس) به رد مال و متاع اختلاس نموده و جریمه معادل وجه اختلاس شده محکوم می گردد.

۳۱- اجاره خانه: اجاره ای که از مرجع با صلاحیت با در نظر داشت وضعیت مالی و ماهیت فعالیت به منظور ایجاد یا تأسیس فرع یا نمایندگی بانک داخلی در مطابقت به احکام قانون صادر میگردد.

۳۲- اجراءات خارنوالی: اجراءاتیکه از مرحله استنطاق آغاز و الی اقامه دعوی یا عدم آن ادامه میابد.

۳۳- احضار نامه: ورق خاصیکه توسط محکمه و یا محقق جنایی با قید زمان و مکان خطاب به مظنون، متهم و یا شهود غرض حضور به محکمه، صادر می گردد.

۳۴- احکام وصیت: دستورات شرعی و

غیرقانونی اموال و ملکیت ها، دارائی و حقوق ملکیت های دولتی و عامه توسط اشخاص مسوول و غیر مسوول.

۱۳- اتلاف مال مورد امانت: از بین بردن، خراب کردن، شکستن، سوزاندن و یا مصرف کردن مال مورد امانت بصورت عمدی.

۱۴- اتهام: وارد نمودن تهمت بالای شخص و یا اشخاص.

۱۵- اثبات: ارائه دلایل در پیشگاه قضاء طبق احکام قانون، بنابر وجود حادثه حقوقی که بر آن آثار مرتب گردد.

۱۶- اثبات دین: اثبات نمودن یک حق دینی بالای یک شخص حقیقی یا حکمی.

۱۷- اثبات مرور زمان: به اثبات رسانیدن گذشت مدت زمان قانونی، از طرف متهم که باعث سقوط دعوی جزایی میگردد.

۱۸- اجاره: عقدی که بموجب آن یکطرف منفعت عین یا نیروی کار خود را در مقابل اخذ اجرت در مدت معینه معامله میکند.

ادامه دارد ...

د افغانستان د بانکدارۍ قانون

(۴) په هغه صورت کې چې شخص د دې مادې له حکمونو څخه مغایر فعالیتونه ترسره کړي، د د افغانستان بانک کولای شي په دې هکله په لاندې توګه چلند وکړي:

۱- د فعالیتونو د سملاسي بندېدو په هکله هدایت صادر کړي. په هغه صورت کې چې شخص د یوې میاشتې په موده کې خپل فعالیتونه بند نه کړي، د د افغانستان بانک موضوع د شخړې د حل کمیسیون ته وړاندې کوي.

کمیسیون د د افغانستان بانک لخوا د شتمنیو، دفترونو او سندونو د ضبط او ساتنې په هکله تصمیم نیسي او د موضوع د څېړنې په هکله د یوې اوونۍ په ترڅ کوي اقدام کي او د څېړنې په غونډه کې د نظر وړ شخص او نورو علاقه لرونکو اشخاصو ته بلنه ورکوي او د دې قانون د درې شپېتمې مادې له حکم سره سم د شخصیت د انحلال یا د شتمنیو، دفترونو او سندونو د ضبط او ساتنې د لرې (رفع) کولو امر صادروي.

۲- کمیسیون کولای شي د شتمنیو، دفترونو او سندونو د ضبط اوساتنې د امر د رفع کولو په صورت کې، د د افغانستان بانک ته د اووېشتي زیان د جبران د څرنگوالي په اړه دستور صادر کړي.

۳- د انحلال په صورت کې، د انحلال عایدات د قضایي مخارجو او د د افغانستان

بانک د نورو لګښتونو، د امانت اېښودونکو او د مربوطې مؤسسې یا نورو شخصي داتنیو د سپارنو لپاره د ترجیح په ترتیب سره وېشل کېږي. پاتې شتمنۍ د هغو مالکینو ته لېږدول کېږي یا په دولت پورې اړه نیسي.

د بانکدارۍ د مقرراتو وضع کول

درېیمه ماده:

(۱) د د افغانستان بانک کولی شي د دې قانون د حکمونو مطابق مقررات وضع کړي. د کورنۍ بانکدارۍ صنعت ته د پام د راګرځولو په منظور د مقرراتو طرح د هغو د اهدافو له شرحې سره یو ځای خپروي او له خبرتیا سره یوځای یې د نظریو او وړاندیزونو د راټولولو لپاره اړوندو مراجعو ته لېږي.

د مقرراتو د مسودې په اړه نظریې او وړاندیزونه، د ټاکلې مودې په ترڅ کې چې د مسودې خپرولو له نېټې څخه وروسته له یوې میاشتې څخه لږه نه وي، د د افغانستان بانک ته وړاندې کېږي.

(۲) د افغانستان بانک، د مقرراتو د وروستي متن په برابرولو کې هغه نظریې چې د دې مادې د (۱) فقرې په اساس یې لاس ته راوړي دي، په نظر کې نیسي، د مقرراتو د تصویب په صورت کې، د د افغانستان بانک مکلف دی دپورتینو نظریو په اړه خپل ځواب خپور کړي.

که چېرې د مقرري وروستني متن له

لومړني متن څخه چې د دې مادې د (۱) فقرې مطابق یې خپور کړی دی، د کتنې وړ تفاوت ولري، د دې تفاوت عمده ټکي هم د د افغانستان بانک لخوا خپرېږي.

(۳) په هغه صورت کې چې د د افغانستان بانک یې تشخیص کړي چې د دې مادې په (۱ او ۲) فقره کې د درج شوو حکمونو په تطبیق کې تأخیر د بانکي سیستم ګټو ته ټینګ (جدي) تهدید ګڼل کېږي، د نوموړو فقرو مفاد په وړاندیز شوو مقرراتو باندې د اطلاق وړنډي. د مقرري په سريزه کې د دغه ډول تصمیم په هکله توضیح ورکول کېږي.

د داخلي بانکدارۍ په فعالیتونو کې د بهرنیو ګټو په هکله کړنلاره

څلورمه ماده:

(۱) د افغانستان بانک واک لري غیرو مېشتو بانکونو او بانکي مور شرکتونو ته اجازه ورکړي تر څو هغو بانکونو ته چې له د افغانستان بانک څخه یې جواز اخیستی، دی واک لرونکي استحقاق ونډه او د داخلي تابع شرکتونو د بانکدارۍ د جواز مطابق یا د د افغانستان بانک لخوا د صادر شوي اجازه لیک مطابق، فرعي او د داخلي نمایندګیو دفترونه ولري، په دې شرط چې د هغو شتمنۍ او فعالیتونه د افغانستان د ملي بانکدارۍ د سیستم له منظمې پراختیا او سالمې کړنې سره متضاد نه وي او پر هغه تهدید ونه ګڼل شي. ●

انواع بیکاری و تاثیرات آن بالای جامعه

بیکاری یا Unemployment در لسان انگلیسی، متشکل از دو قسمت employment به معنی کار و اشتغال و پیشوند Un به عنوان منفی ساز است. اشتغال به معنی مصروف بودن در کاری است که مزدی در قبال داشته باشد و عکس این حالت را بیکاری می نامند.

بیکاری دارای انواع متفاوت است، بیکاری پنهان، مؤقتی، طبیعی، ساختاری و ... یکی از متغیرهایی که در اقتصاد کلان به بررسی آن پرداخته می شود بیکاری است که نقش به سزایی در اتخاذ سیاست های اقتصادی ایفاء می نماید.

بیکاری یکی از موضوعات عمده اقتصاد کلان محسوب می گردد، که به صورت کاملاً مستقیم بر همه افراد جامعه اثر منفی می گذارد. طوریکه از نظر اکثر مردم، از دست دادن شغل به معنی پایین آمدن سطح زندگی، مصرف کردن پول پس انداز شده جهت مصارف زندگی، از دست رفتن عقل و خرد، از دست رفتن عزت و آبرو و ایجاد فشارهای روانی است. این مطلب را ساکنین کشورهای در حال رشد و عقب مانده می گویند، زیرا در این کشورها زندگی هیچ فرد تضمین نیست، اکثریت مردمیکه به

بیکاری فصلی Unemployment Seasonal: بیکاری که افراد در قسمتی از سال، با آن مواجه هستند و آن زمانی است که تقاضا برای کاری در فصل مشخصی وجود نداشته باشد.

بیکاری پنهان Disguised Unemployment: حالتی است که افراد به ظاهر در اشتغال شامل هستند؛ اما در واقع غیر مولدند و یا به عبارت دیگر نیروی کار، نسبت به نیاز تولید، اضافه است و اگر تعدادی از افراد از کار برکنار شوند، سکتگی در میزان تولید به وجود نمی آید. به عباره دیگر این افراد ظاهراً مصروف کار بوده اما سهم شان در تولید ملی ناچیز و یا صفر است و حتی سهم این افراد منفی نیز می باشد. این بیکاری زیاده تر در کشور های عقب مانده به ملاحظه میرسد. یا به افرادی بیکار پنهان گفته میشود که در ظاهر به کاری اشتغال دارند، ولی هیچ گونه بازده نهایی ایجاد نمی کنند. طبق قانون اقتصاد باید دستمزدی به افرادی که در بیکاری پنهان قرار دارند، پرداخت نشود، ولی در عمل این افراد دستمزد میگیرند. در صورتیکه سازمان تولیدی، اصلاح شود و افراد بیکار از آن اخراج و کنار گذاشته شوند، نه تنها تولید کم نمی شود بلکه در عمل تولید افزایش می یابد.

بیکاری ناشی از دوره های تجاری Unemployment Cyclical: دوره های افزایش فعالیت های اقتصادی را دوره های رونق و دوره های کاهش فعالیت های اقتصادی را دوره رکود می نامند. ◀◀

شکل روز مزد با مزد ناچیز امرار حیات می کنند و هفته ها بیکار اند و در جاده ها کار را جستجوی میکنند، اطفال و زنان به کار های نهایت شاقه استخدام میشوند، از نعمت سواد و تحصیل بی بهره می باشند. متأسفانه تعدادی از کسانی که دارای تحصیلات عالی اند هم نسبت عدم امکانات کاریابی و شناخت کافی در مؤسسات به صفوف فقیران در دایره فقر شامل اند.

بیکاری دارای انواع و اقسام مختلف است که چنین تقسیم بندی شده اند: بیکاری طبیعی Natural Rate of Unemployment: این افراد در همه اوقات دارای شغل نیستند و تمام سیستم های اقتصادی براساس بازار آزاد، تعدادی را بیکار دارند. موجودیت میزان نیروی کار بیکار در اقتصاد، در شرایطی است که تعادل در همه بازارهای اقتصاد به غیر از بازار کار وجود داشته باشد.

بیکاری اصطکاکی Fractional Unemployment: بیکاری اصطکاکی، ناشی از پویایی های اقتصاد است. در این نوع بیکاری، گرچه افراد در جستجوی کار و یا شغلی هستند، اما به ذوق و علاقه خود کار پیدا نمی کنند. لذا مدت زمانی که افراد در نتیجه تعویض شغل و یا در جستجوی کار جدید هستند آنرا، بیکاری اصطکاکی گویند.

بیکاری ساختاری Unemployment Structural: این نوع بیکاری، ناشی از تحول در تکنالوژی تولید و جاگزین شدن ابزار و آلات پیشرفته، به جای نیروی کار انسانی است و سیاست های اقتصاد امروزی در راستای حذف این نوع بیکاری می باشد، همچنان عامل اصلی دیگر این نوع بیکاری، کاهش درازمدت و تدریجی عمر یک صنعت است که به علت افزایش مصارف تولید، تغییر ذوق و یا پیشرفت تکنیک، برخی صنایع از بین میروند، که در نتیجه کارگران این صنایع بیکار می شوند، این نوع بیکاری در کشور های رو به انکشاف زیاده تر به ملاحظه میرسد.

بیکاری نهادی Unemployment Institutional: این نوع بیکاری در نتیجه عدم هماهنگی نهادهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی به وجود می آید.

بیکاری کلاسیک Classical Unemployment: این بیکاری، در نتیجه افزایش سطح دستمزدها و کاهش تقاضا برای کار، ایجاد می شود.

بیکاری کینزی Keynesian Unemployment: در نتیجه کمبود تقاضای مؤثر برای کالا ایجاد می شود؛ زیرا حجم تقاضا آن قدر نیست که بتواند اشتغال کامل (Full Employment) به دنبال داشته باشد. در این حالت، کاهش دستمزدها، صرفاً موجب افزایش تعداد بیکاران و کاهش تقاضای مؤثر بر محصول خواهد شد، زیرا قدرت خرید در جامعه تنزل می یابد و در نتیجه، اقتصاد دچار عرضه اضافی کار می شود.

وقتیکه صنایع رونق پیدا نمود، بیکاری کم می شود، اگر در صنایع با ظرفیت بسیار پایین کار شود، بیکاری زیاد می شود. لذا این بیکاری در شرایط رکود اقتصادی بروز می کند که کارفرمایان، استخدام را متوقف و بعضاً تعدادی از کارگران را اخراج می کنند. باید گفت که نرخ نیروی کار وقتی بیکار می شوند؛ هرچه بیشتر باشد، نرخ بیکاری بیشتر و نرخ نیروی بیکاری که شغل جدید می گیرند؛ هرچه بیشتر باشد، نرخ بیکاری کمتر می شود. اقتصاددانان در رابطه به بیکاری و علت آن در دراز مدت چنین پی برده اند که سرمایه گذاران، دولت را در راه سیاست گذاری های خود یاری دهند و مساله بیکاری حل خواهد شد و عوامل بیکاری را طور ذیل خلاصه نموده اند:

بیمه بیکاری (Frictional Unemployment): شخص بیکار، از مزایای بیمه بیکاری استفاده می کند و آنچنان تحت فشار قرار نمی گیرد، که در پی شغل جدید باشد. در این صورت، بیشتر به دنبال شغل مورد علاقه خود است و کاری را که مطابق سلیقه اش نباشد رد می کند. بیمه بیکاری یکی از سیاست هایی است که برای حمایت از بیکاران اعمال میشود. افراد در هنگام بیکار شدن مشغول دریافت بیمه بیکاری می شوند. البته این بیمه یک امکان مؤقت را برای حمایت از بیکاران فراهم میکند. بیمه بیکاری جزء از بیمه اجتماعی است و به سطح عواید جاری افراد ارتباط نداشته، بلکه به وضعیت اشتغال اشخاص بستگی دارد. در بعضی کشور ها

خصوص کشور های توسعه یافته، شرکتهای خصوصی بیمه، بیمه بیکاری غیر ارادی است. بیمه بیکاری برای حفظ قدرت خرید افراد در زمان بیکاری است و از مهمترین موارد تأمین اجتماعی است، ولی به علت ایجاد انگیزه فرار از کار باید محتاطانه با آن برخورد کرد. هدف از اجرای این بیمه، حمایت از افراد بیکار شده و خانواده های آنهاست تا در حد نیاز های ضروری خود بتوانند امرار معاش کنند و احتمالاً ناچار به انحراف اصول اخلاقی و تخلف از قوانین نشوند. مبلغ بیمه بیکاری باید در حد رفع نیاز های ضروری باشد و دوره پرداخت نباید بلند مدت باشد. معمولاً (حد اکثر یکماه) پرداخت بیمه کاری جزء سیاستهای حمایتی است.

بیکاری انتظاری (Waite Unemployment): گاهی دستمزد های حقیقی، به میزانی بیش از سطح تعادل بازار تعیین می شوند که این انعطاف ناپذیری، به بیکاری منجر می شود. بالا بودن سطح دستمزدها، باعث مازاد عرضه نیروی کار متقاضیان استخدام، در مقابل تقاضا برای نیروی کار تقاضای موسسات می شود.

باید گفت رابطه رشد و بیکاری، تغییر در اشتغال عوامل تولید، یکی از منابع رشد ناخالص ملی واقعی را فراهم می سازد. از اینرو با سرمایه گذاری در سطوح مختلف به ویژه معادن و زراعت انتظار داریم، که رشد زیاد محصول ناخالص ملی، با کاهش بیکاری همراه باشد. زیرا فقر و بیکاری فیصدی زیادی از نفوس کشور ما را تشکیل میدهد که یقیناً با ایجاد

سرمایه گذاری کاهش می یابد. در افغانستان رقم بیکاران را در حدود سه میلیون تن گفته اند. شاید تعداد واقعی بیکاران در کشور زیادتر باشد. اگر بیکاری مخفی و کار های مقطعی و فصلی را در نظر داشته باشیم، شاید این تعداد به حدود پنج میلیون بیکار برسد، اگر چه وزارت کار، امور اجتماعی و شهدا و معلولین برای کاهش بیکاری برنامه های فراگیر و توسعه مهارت های فنی را از مدتی بدینسو به راه انداخته و تا فعلاً در حدود ۳۸ هزار تن را از بیکاری نجات داده است. باید گفت بیکاری در افغانستان مشکلی نیست که آن را بتوان به راحتی در کوتاه مدت حل ساخت و آنرا به حد اقل رسانید اما میتوان با یک پلان دقیق و عملی در این راستا اقدام جدی کرد. اگر چه در سالهای اخیر روند مبارزه با بیکاری شدت یافته است و لازم است تا سرمایه های بیشتری در این راستا جلب گردد و باید این سرمایه ها را در بخش های مناسب زیربنایی و زمینه ساز کار برای مردم به مصرف رساند. تعدادی به این باور اند که سرمایه های جلب شده از بیرون و کمک های خارجی در ایجاد و فعال سازی پروژه های زیربنایی مانند: استخراج معادن، فابریکات تولیدی، زراعت و غیره میتواند مؤثر و مولد واقع گردد که با عملی شدن این برنامه، یقیناً از سیل بیکاران در جامعه کاسته خواهد شد، زیرا رشد سرمایه گذاری در این بخش ها رشد و توسعه اقتصادی را در پی دارد. ●

بایانی

www.dadkhahi.net
www.pajhoohe.com

تر بلې د هېواد د خلکو اقتصادي حالت تر پوښتنې لاندې راولي. د هېواد په دننه کې د کارونو او سوداګريو پيل، له هماغه پيله هيله من وو، نا امنې او ويجاړونکو جګړو ورو ورو کارونه سست او خلک ناهيلي کړل. همدارنګه مرستې په داسې ډول مصرف شوې چې کارونه کم او اجورې لوړې پر مخ لاړې او خبره په يو نا سمې طبقه بندي واوښته، نا سمه په دې مانا چې د بهرنيو هېوادونو له خوا د ړندو ډالرو باران خلک لامله کړل خو دا چې څنګه به بيرته وچيري د دې اټکل خورا بورنونکي دي، ځکه دلته د لويديزې کرنې په ګټلو سره د ځينو خلکو او کورنيو اقتصاد په غير تدريجي ډول وده

وګورو په افغانستان کې له يوې خوا د ازاد بازار د پاليسۍ سم نه کارول، له بلې خوا د اوزګارتيا لوړه کچه ټول هغه څه دي چې فقر او بيوژلی منځ ته راوړي. په افغانستان کې دوه ډوله خلک اوسيري، لومړی غريب او بې وزله خلک دي چې يوازې ډوډۍ غواړي او له قانون څخه وېرېږي او دويم شتمن خلک دي چې د خپلو خواهشاتو پوره کول غواړي او له قانون څخه سرغړونه هم کوي، دوي د حرص لپاره فساد کوي او بې وزله خلک د وسيلې په توګه کاروي. د اداري فساد تر عنوان لاندې چې کومې درغلۍ ياديږي، هغه د دې لامل شوي چې رغنده کارونه په تپه ودريږي او ورځ

په هېواد کې د فقر او بې وزلۍ پر وړاندې کلکې مبارزې ته اړتيا ده

په نړۍ کې به داسې ټولنه نه وي چې په هغې کې فقر او بيوژلي نه وي. خو په وروسته پاتو ټولنو په تيره زموږ په هېواد کې فقر او بيوژلی خپل وزرونه خپاره کړي او د هرې ورځې په تيريدو سره زموږ ولس بې وزله کيږي.

لکه چې څرګنده ده، افغانستان د پرله پسې جګړو له امله پر ډېرو ننگونو سربېره د فقر او بيوژلی ښکار شوی دی. فقر او بيوژلي ډول ډول ستونزې لکه فزيکي ناروغۍ، اقتصادي او رواني ستونزې منځ ته راوړي، لکه چې په هېواد کې د عامې روغتيا د وزيرۍ په وينا په سلو کې ۶۰ تنه په روحي ناروغيو اخته شوي چې مهم لاملونه يې بې امنې، اقتصادي ستونزې او بيکاري ښودل شوي ده. که چېرې مونږ

سید بختيار زاهد د ختيځ زون د خزاني مدير

نښتوالی دی، له تېرو شاوخوا دیرشو کلونو راهیسې په افغانستان کې زیاتې امنیتي ستونزې رامنځ ته شوي دي، نو په لومړي سر کې د امنیت ټینګولو ته ډېره اړتیا لیدل کیږي، د هغې تر څنګ د خښاک پاکو اوبو ته لاس رسی، ښوونه او روزنه، روغتیا او داسې نورې برخې هم شته چې پیاوړي کول یې د بې وزلۍ په له منځه وړلو کې ډېره اغیزه لري.

که افغانان غواړي، چې په یوه با ثباته هېواد کې یو مشروع او پیاوړی دولت ولري، چې دوی ته ښکمرغي او خوشحالي راوړي او هیواد یې له فقر او بې وزلۍ څخه خلاص شي؛ نو باید د دغو لاملونو د حل لپاره کار وکړي. دا به یوه اوږده، ستونزمنه، گرانه او پېچلې پروسه وي؛ خو ناممکنه نه ده. هیله، امید، ژمنه او عزم غواړي او د فکر، کار او عمل زړور خلک ورته پکار دي. ●

اهلیتونو د ودې په مخنیوي کې رول لري او هېواد ته د راغلیو پیسو نا سم وېش او لګښت یې منځ ته راوړی چې د دغې ستونزې په چاغېدو کې بهرنيان هم بې دخله نه دي.

بل لور ته د ګاونډیانو له خوا په افغانستان کې د خپلو تولیداتو د پلور سیالیو هم زموږ په هېواد کې خبره له خبرو اېستلې ده. نو د دې لپاره چې په هېواد کې د فقر او بې وزلۍ تغیر ټول کړو باید د ملی اقتصاد د پیاوړتیا په برخه کې لاسونه او فکرونه سره یو کړو داسې نه چې د ملي عوایدو لوړتیا ته مو پام وي ټیکسونه مو لوړ وي خو دې ته مو پام نه وي چې کورني تولیدات مو په کوم حد کې دي.

افغانان باید په دې اړه د یو ملي احساس له مخې د خپلو وړو او سرسري اختلافاتو څخه تیر شي او د خپل ملي اقتصاد د پیاوړتیا په موخه د فقر پر وړاندې مبارزه وکړي، دولت او حکومت هم د شفافیت په رامنځ ته کولو کې باید ځان ښه ونه ښیي که نه نو دا به گرانه شي چې بهرنۍ نړۍ سره مو د سیالۍ خوبونه تعبیر ومومي.

بې وزلي یوازې هغه نده چې یو څوک پیسې ونلري او اقتصادي حالت یې ښه نه وي، بلکې نور ډېر څه هم د بې وزلۍ په رامنځته کېدو کې رول لري چې فقر او بې وزلي گڼل کیږي، د بېلګې په توګه یو له هغو څخه د امنیت

او نمو وکړه، چې د ډالرو تر دوامه ښایي دوام وکړي او که حالات بدلېدل نو ښایي هر څه ورسره وران ویجاړ شي، ځکه چې کله اقتصادي وده تدریجي بڼه ونه لري او د نورو پر تولیداتو متکي وي نو په اصطلاح د هغه موسمي کدو بوتې ته ورته ده چې د موسم په منځ کې ښه تاند او غټې غټې پانې لري او کدوان نیسي، خو چې موسم تیر شي د کدو بوتې هم وچ شي.

زموږ په ټولنه کې د ژوند د کچې لوړول د خلکو عامه سیالي او دود گرځېدلی دی خو د ژوندانه د لګښتونو د کچې کمولو تجربه ورته یو ډول عار بریښي او دا ډول حالت کله د امنیت او ډاډ په لحاظ ټولنیزې ناروغۍ رازېږوي.

چې په دې ناروغیو کې غلاوې، تېښتوې، سړی وژنې، قاچاق او اداري فساد راتلای شي چې د خلکو او هېواد ګټې یې تر پوښتنې لاندې راوستي دي.

بیکاري په هېواد کې دې برید ته رسېدلې ده، چې خلک مو له هېواده تېښتې ته اړ باسي او په قاچاقی لارو لویدیځ او اروپا ته تېښتي، چې ډېری یې په لارو کې یا وژل کېږي او یا هم له سختو ستونزو سره مخامخ کیږي.

په هېواد کې پر بیکارۍ سربېره د فقر بل ستر لامل اداري فساد دی چې د

افزایش قیمت ها و

تأثيرات آن بالای

زندگی مردم

است، یعنی قبلاً درآمد یا عایدی که بدست می آوردند، تکافو مصارف شان را می نمود ولی فعلاً با عاید بدست آمده تنها هزینه محروقات زمستان خویش را کرده نمی توانند.

عوامل و فکتورهای مختلف در قسمت بلند رفتن قیمت اجناس و مواد محروقاتی نقش در کشور ما وجود دارد، که میتوان تعداد از آنها را چنین بر شمرد: بلند رفتن قیمت های جهانی، محدودیت در بنادر، مسدود شدن راه های ترانزیتی نظر به عوامل مختلف و همچنان فکتورهای منفی دیگر نیز در کشور موجود است که سبب افزایش در قیمت ها می شود مانند بی انصافی، انحصار، احتکار، سوء استفاده ها و سایر اعمال غیر مجاز که اکثر تاجران و پرچون فروشان مواد محروقاتی را داشته است تا به منظور کسب عاید یا نفع بیشتر به بهانه و دلایل مختلف نرخ مواد و کالا های مورد ضرورت مردم را بلند ببرند. ❖

های مسوولین و تجار ملی در سال گذشته، قیمت ها در کشور ما به طور سرسام آور افزایش یافت و در نتیجه قدرت خرید مردم را کاهش داده و باعث آسیب پذیری ساختار و روال زندگی بسیاری از مردم گردید. دولت در زمینه کنترول قییم از طرق مختلف مانند: واردات مواد سوختی، عرضه مواد، تعیین هیئت و کمیسیون های مختلف و حتی تعیین نرخ جهت پایین آوردن قیمت ها تلاش می ورزد، تا از وضعیت به وجود آمده کنترول نماید و قیمت ها را کاهش دهد، ولی سعی و تلاش هائیکه در زمینه کنترول و کاهش قییم اتخاذ می گردد به نتیجه محسوسی منجر نمی شود.

سال گذشته نیز مثل سال های قبل صعود قییم باعث افزایش هزینه های مردمیکه مصارف خویش را بر اساس عواید حاصله خویش تنظیم می نمودند گردید، همچنان صعود قییم باعث ایجاد بی نظمی و آشفته گی در نظام اقتصاد فامیلی اکثریت مردم گردید

افزایش قیمت اجناس و مواد اولیه بخصوص مواد محروقاتی تنها تأثیرات منفی بالای مسایل اقتصادی نداشته، بلکه پیامد های منفی اجتماعی را نیز به دنبال خواهد داشت. بر اساس تنش های سیاسی حاکم در جهان، قیمت های جهانی نفت رو به افزایش است که کشور ما نیز به عنوان یک عضو یا حصه یی از جهان از آن متأثر می گردد، ادامه وضع موجود باعث دشواری بیشتر وضع اقتصادی جهان شده و طبعاً فشار های اقتصادی و اجتماعی بیشتری را بر قشر فقیر و کم درآمد جهان و افغانستان تعمیل خواهد کرد.

افزایش قیمت ها یک پدیده جدید نیست بلکه این پدیده در گذشته نیز وجود داشت، که به دلایل مختلف مانند: کاهش توريد و تولید و همچنان افزایش قیمت جهانی اجناس گفته می شد، قیمت مواد محروقاتی افزایش می یافت. با وجود تلاش های دواير مربوطه و وعده

قیمت ها درین اوقات افزایش سرسام آور می نماید راه هایی را جستجو و چاره اندیشی های به منظور جلوگیری و کنترل از نوسانات قیم نمایند تا متخلفین و سوء استفاده کننده گان نتوانند از ناچاری مردم و بازار ها سوء استفاده نمایند و مسوولیت خویش را در قبال مردم فقیر کشور ما انجام دهند و تصامیم لازم و اساسی جهت جلوگیری از تخلفات، کنترل و نظارت از قیم و همچنان انحصار و احتکار بگیرند تا این همه نا بسامانی هائیکه باعث افزایش بیشتر مشکلات، فقر، تهیدستی و پریشانی میگردد کاملاً محو و یا کاهش نماید.

یما عفیف

فرصت، جنس احتکار شده را الی رسیدن مواد محروقاتی دیگر که تورید آن هفته ها را در بر میگردد، از ذخایر بیرون و با بی انصافی کاملاً نابخشیدنی به بازار عرضه و آنرا به قیمت بلند به فروش می رسانند. علت دیگری که باعث بلند رفتن مواد سوختی در زمستان گذشته گردید، سوء استفاده هاست که معمولاً با نزدیک شدن فصل سرما و افزایش تقاضا برای مواد سوخت و غیره، تاجران با استفاده از موقع و فرصت های خوبی که برای شان دست داده است، مطابق میل خویش بهای مواد را بلند برده و حتی دوچند می فروشند. دولت و ادارات مربوطه، باید قبل از فرا رسیدن سرما و ماه مبارک صیام که معمولاً

بعضی از تجار و پرچون فروشان، از عواملی و دلایل دیگری چون: بلند رفتن نرخ اسعار، بلند رفتن نرخ جهانی مواد سوخت، مسدود بودن بنادر تجارتی، بلند رفتن تعرفه های گمرکی، کاهش عرضه مواد و غیره مسایل را یاد آوری کرد و با استناد به آنها و از وضعیت و شرایط بیشتر از حد تصور، به نفع شخصی خود استفاده می کنند. احتکار نیز یکی از فکتور هائست که تأثیر مستقیم بالای بلند رفتن قیمت ها داشته و احتکار کنندگان به منظور دریافت فایده بیشتر مواد را از بازار خریداری نموده، در گدام های خویش ذخیره مینمایند، زمانیکه مواد در بازار کم شد طبعاً قیمت ها افزایش می نماید و احتکار کننده با استفاده از

چگونگی پیدایش پول و سیر تدریجی آن

ځارنوال احمد وليد
مشاور ارشد حقوقي بانک مرکزی

ضرورت او به شمار می آمد که این عصر قبل از میلاد آغاز میگردد.

بعد ها در شرق نزدیک بخصوص در عراق و مصر بیش از همه نقاط روی زمین، این مدنیت ها پایه گذاری شد. وقتی روابط میان انسانها رشد و ترقی نمود هر انسان،

نیازمندی مواد تولیدی شخص دیگری میشود، بنابر آن نظام مبادله جنس به جنس بوجود میاید، افراد قبیله و یا قریه در نقطه معین دور هم می آمدند، که بنام روز بازار یاد می گردید.

در هند، مقیاس برای دیگر کالا ها و امتعه

بی زندگی میکرد، خود کفا بود و زندگی خود را از راه شکار تأمین می کرد، از گوشت حیوانات استفاده و از شیر آن می نوشید، از آبهای جویبارها و انواع میوه جات لذت میبرد، برگ درختان لباس شان بود، خانه و کاشانه خود را از چوب و شاخه

پول در لغت بمعنی (قطعه فلز از طلا، نقره، مس یا فلزات دیگر و یا هم پارچه از کاغذ با علائم و مشخصات خاص که از طرف دولت چاپ یا سکه زده شود)، در اصطلاح پول وسیله مبادله قانونی هر کشور است، یعنی پول عبارت از وسیله ای مبادله مورد

حیوانات قرار گرفتند و یک مواشی معادل به یک اردب گندم یا چهل مرغ ماکیان بود، اما در کشور چین کارد یا چاقو معیار مبادله بود و بعضاً پارچه آهن فولاد به جای کارد و چاقو وسیله مبادله و اساس قرار می گرفت، در یونان گاو قلبه بی مقیاس بود و در مبادله نقش اساسی را بازی»

های آن می ساخت، این فاصله زمانی را در زندگی، انسان بنام عصر سنگ قدیم (عصر حجر) یاد می نمایند؛ بعد از این مرحله با زراعت آشنا گردید و قبایل را تشکیل داد و روبه تکامل و انکشاف نموده و انسان به مرحله رسید که از شکار و زراعت آن مقداری را تولید میکرد که اضافه از

قبول عام و یا هر چیزی که در یک ساحه نسبتاً معین در مبادله به مقابل دیگر اشیا؛ بطور عام پذیرفته شده باشد، به عبارت دیگر وسیله مبادله رایج، قانونی و در گردش هر کشور را پول میگویند.

انسان نخست زمانی که پا به عرصه وجود گذاشت، در ابتدایی زندگی خود غالباً قبیله

میکرد.

قبایلی هم وجود داشتند که با مازاد نیاز مواجه شده و تصمیم به مبادله مازاد کالا های خود با اجناس دیگر گرفتند، این نوع مبادله عموماً Barter (جنس به جنس) صورت می گرفت، با گذشت زمان، به علت پاره ای از مشکلات، انسانها تصمیم به بهبود وضعیت نظام مبادلاتی گرفتند، آنها ابتدا کالائی را به عنوان وسیله مبادله تعریف کردند که ارزش خاص خود را حفظ کند (نمک، صدف، ماهی خشک و...) این کالا ها به عنوان پول مورد استفاده قرار می گرفتند؛ بعد ها فلزات جایگاه واسطه میان دو کالا را بر عهده گرفتند، به مقتضای وقت، طلا و نقره به علت مقاومت و فاسد نشدن در طول زمان و قابلیت تقسیم، به عنوان برترین پول های فلزی در جهان حکمفرما شدند، طلا و نقره که دارای امتیازات بسیار زیادی بودند، موجب پذیرش عام قرار گرفته و جهان شمول گردیدند.

در آن زمان سطح اقتصادی در اجتماع بالا رفت، اعتماد و باور بر کالا و متاع بیشتر شد، که می توانست دو عنصر منفعت (بقا و دوام) را همراه داشته باشد و در برابر حوادث تغییر نکند، همان بود که جوامع متوجه تهیه فلزات معدنی به اوزان معین و ثابت زیر نظر مسولان امور، که نامهای خود را بر آن ضرب میزدند و بر آنها علامات خاص را نقش میکردند، گردید.

نخستین ضرب سکه از طلا و نقره بر اساس رای و نظر (هیروت) لیدیها در آسیای کوچک در زمان حکمرانی (کروسیوس و قارون لیدی) (546-561 ق م) صورت گرفت؛ منابع دیگری عقیده دارند، که در حدود 700 سال ق. م این سکه ها توسط لیدیها ضرب زده شده

است. بعداً سکه های ضرب زده شده لیدیها از راه شهر های ساحلی یونان در آسیای کوچک به قلمرو یونان رواج پیدا کرد و بعد از رشد و تکامل به هر گوشه جهان انتقال و انتشار یافت، منابع دیگر گفته اند، لیدیها که در آسیای کوچک می زیستند، مفکوره ضرب سکه را از مردم قدیم و بومی عراق (بابلی ها و آشوری ها) که فلزات معدنی را وسیله مبادله برای معاملات خود گردانیده بودند و آن را مقیاس برای تثبیت سایر قیمت ها می شناختند، تقلید کرده بودند.

علم سکه شناسی:

سکه شناسی بخش مهمی از باستان شناسی است که شاهد زنده ای از تمدن دنیای قدیم و ملل مختلف می باشد. علم سکه شناسی توانسته است بزرگترین خدمت را در روشن کردن تاریخ گذشته بنماید و گوشه های تاریک و مبهم را روشن کند سکه در هر دوره بیانگر عادات، آداب، خط، زبان، هنر، مذهب، تمدن، ثروت و ارتباطات تجاری هر ملت و مملکتی است، یعنی منبع اطلاعاتی صحیح و دقیق از دنیای قدیم، از دورانی که آثار هنری، ابیسنه، معابر و مقابر ویران قدیم را از روی قرنیه به طور ناقص و گاهی با تصور از آنچه که از بناء بجا مانده تعمیر و تا حدی به صورت اصلی در آوردند و با حقیقت زمان تطبیق دهند. در این قسمت سکه، حلال مشکلات شده و کمک شایانی به تاریخ هنر دنیای قدیم نموده است.

روی اغلب سکه های یونان صورت خدایان افسانه ای و بناهای تاریخی مانند: کولیزه (محل نمایش جنگ حیوانات وحشی با انسان) یا اکروپل آتن (خرابه های آتن که در بلندی روی تخته سنگی عظیم قرار گرفته است) و

غیره منقوش گردیده است. این نمونه های دقیق و ظریف برای بناها، نقص و شکستگی مجسمه ها مطابق اصل بزرگترین کمک و راهنما شده اند. قسمت مهمی از آثار هنری ساسانی که فلزکاری و زرگری است و خوشبختانه قطعاتی بسیار جالب از صحنه های شکار، رزم و بزم از حفاری ها بدست آمده است و به واسطه تطبیق با سکه های آن دوره که تصویر کامل هر یک از سلاطین به طور دقیق و ظریف از تزیین سر و سینه، آرایش مو و تاج است می توان این شاهکارهای هنری را با صداقت شخصی و منتسب به هر یک از شاهان واقعی نمود. (قسمت مهمی از این ظروف نقره و طلا در موزیم لنینگراد روسیه است).

قبل از پیدایش سکه:

قبل از اختراع و ایجاد سکه با مقدار معین فلز، معاملات و داد و ستد مردم از طریق مبادله جنس به جنس صورت می گرفت. که صحنه های معاملات و داد و ستد بوسیله معاوضه در روی نقاشی ها و حجاریهای مصر قدیم دیده می شود.

اشکال ابتدائی پول:

استفاده از اشکال اولیه پول در جهان سوم و شمال امریکا سابقه دارتر است. اسناد و مدارک بیشتری مبنی بر استفاده از پول در این مناطق نسبت به اروپا وجود دارد. در کنار چیزهایی که به عنوان پول مورد استفاده قرار می گرفتند، استفاده از مهره در شمال امریکا، صدفهای کاوری در افریقا و آسیا و دندانهای نهنگ از همه رایج تر بوده است. در جامعه فیجیان هدایای، دندان نهنگ بخش مهمی از مراسم خاص بودند، ازینرو دندانهای نهنگ که اهمیت مذهبی داشت، تا اواسط دهه 1960 به عنوان

پول مصرف داشته است. در دوره (هومر) شاعر معروف یونانی، حیوانات اساس و مقیاس قیمت ها را تشکیل میدادند.

دولتها برای جلوگیری از تقلب در عیار سکه ها، علامت مشخصی را بر روی پاره فلز، که وزن معین داشتند ضرب می زدند که در حقیقت این علامت گذاری اولین قدم برای ایجاد سکه می باشد.

معادن مس قبرس، یکی از مهمترین منابع عایداتی این ناحیه بوده است و در الواح مصری متعلق به (1400 یا 1600 ق. م) در دوران سلطنت فرعون مصر (آمنوفیس سوم یا آمنوفیس چهارم) از واردات مهم مس از قبرس به مصر یاد آوری گردیده است. در بعضی از الواح شاه قبرس در قبال معاوضه زرهای مسی، از فرعون خواسته که نقره برایش بفرستد.

هدف از ایجاد سکه:

اولین هدف از ایجاد سکه، قوام، اعتدال، حاکمیت، استقلال و آزادی بوده است. در آن زمان از جمله وسایلی جهت تسهیل در مبادلات و تجارت به حساب می آمد و میتوان گفت بعد ها این جنبه بر جنبه های دیگر رجحان و برتری یافت.

پیدایش سکه:

روایات در مورد اولین سکه ها متفاوت است و اکثر دانشمندان سکه شناسی نظر (هرودت) را که مردم را نخستین کسانی می داند که سکه را ضرب زده اند. نخستین سکه های (لیدی) مخلوطی از طلا و نقره بود که به آن الکتروم می نامیدند. که بر روی آن آثار موازی و پشت سکه چند فرو رفتگی حک شده و گاهی در بعضی از این فرو رفتگی ها نقش حیوانی که شبیه روباه است دیده می شود. در دوره

(کرزوس) سکه های معروف (کرزوئید) ایجاد گردید که می توان آن را اولین سکه حقیقی دانست زیرا هم دارای جنبه هنری است و هم تمام شرایط سکه، تا به امروز نیز در آن مراعات شده است.

ایرانی ها پس از فتوحات پی در پی در آسیای صغیر به وجود سکه و لزوم آن پی بردند ولی پادشاهان هخامنشی چون (کمبوجیه و کوروش) به ضرب آن اقدام نکردند، اما به شهرها و ممالکی که تابع ایران شده بودند اجازه دادند که به ضرب سکه محلی خود، ادامه دهند. داریوش اول برای اولین بار در ایران به ضرب سکه های طلا و نقره اقدام نمود و سکه های طلا (دریک) از طلای خالص به وزن ۸.۴۱ گرم و شکل نقره معروف به سیکل ۵.۶ گرم است. داریوش هم برای ترتیب اوزان تناسب طلا و نقره را به کار برد و چون (دریک) ۸.۴۱ گرم با وزن ۱۱۲ گرم نقره مطابقت می کرد و این وزن برای گردش در تجارت و کسب سنگین و غیر حمل بود، از این رو به ده قسمت تقسیم نمود و هر سکه ۱۱.۲۱ گرم وزن داشت. در این صورت سکه نقره ۱۱.۲۱ گرم با یک سکه طلای دریک ۸.۴۱ گرمی مطابقت می نمود.

ولی داریوش، برای تساهل هر چه بیشتر امور معاملاتی سکه های نقره را به نصف وزن تقلیل داد که همان شکل معروف است که ۵.۶ گرم است، بنابر این بیست شکل نقره، ارزش یک (دریک) طلا را داشته است. دریک اکتباسی است از نام (دارا یا داریوش) به معنی سکه شاهی که در آن دوره مورد قبول بوده است.

ضرب سکه در چین پس از کشورهای دیگر متداول گردید، چینیایی ها خودشان مستقلاً

مبادرت به این کار کردند و آنرا از ملل دیگر یاد نگرفتند، جاپانی ها نیز ضرب سکه را از چینیایی ها اقتباس نمودند.

اغلب اقتصاددانان، تاریخچه پیدایش پول، را به سده هشتم قبل از میلاد نسبت می دهند، اما بنابر روایتی که در کتاب (عیون اخبارالرضا) از امیرالمومنین حضرت علی (رض) خلیفه چهارم اسلام نقل شده: (نمرود بن کنعان بن نوح) اولین کسی بود که طلا و نقره را به عنوان پول رواج داد. در طی زمان، تجارت به دلیل عدم امنیت، به جای انتقال طلا و نقره از یک محلی به محل دیگر، آنها را نزد شخصی به نام صراف به امانت می گذاشتند و از او یک رسید مبنی بر امانت حجم طلا و نقره دریافت کرده و در شهر دیگر از صرافی که قابل اعتماد صراف اولی بود، طلا و نقره را دریافت می کردند، که از دستبرد سارقین و راهزنها هم مصون و در امان می ماند. با اعتمادی که به این رسید ها پیدا شده بود آنها دست به دست متعاطی گردیده و پولهای فلزی دست نخورده در صندوق صرافان باقی می ماند. همزمان با پذیرش و استفاده این رسیده ها، به ابتکار یک بانکدار سوییسی به نام پال مستروح در سال ۱۶۵۶ رسیده های استاندارد، با مبالغ مشخص و از قبل آماده شده ارائه شد که از سوی صادر کنندگان تعهد گردیده بود و در قبال این رسید، طلا و نقره اعطا می شد. این شیوه، آغاز ایجاد پول قابل تبدیل به طلا و نقره را رقم زد. بعدها تجار برای برطرف کردن مشکلات خود، از چک استفاده کردند که به آن پول تحریری گفته می شود. و با امضاء فرد مدار اعتبار قرار می گیرد. ●

ادامه دارد ...

اطلاعیه د افغانستان بانک

به تاسی از مصوبه شماره چهل و هفت مورخ ۱۳۹۰ / ۱۲ / ۸ شورای محترم وزیران جمهوری اسلامی افغانستان و به خاطر تطبیق قانون مبارزه علیه تطهیر پول و تمویل تروریزم، تمام کسانیکه قصد سفر به خارج از کشور را داشته باشند، حین سفر به خارج از کشور تا بیست هزار دالر امریکایی یا معادل آن به سایر اسعار خارجی را از طریق میدانهای هوایی وسایر بنادر کشور انتقال داده می توانند، مبالغ بالاتر از محدوده وضع شده (بیشتر از بیست هزار دالر امریکایی و یا معادل آن به اسعار خارجی) از طریق یکی از بانک های مجوز کشور باید انتقال یابد.

تمام مسافرین محترم فیصله شورای محترم وزیران جمهوری اسلامی افغانستان را در نظر داشته تا با مشکلات احتمالی روبرو نشوند.

BanK

Da Afghanistan Bank (Publication)

Issue **59** Fifth Year, May 2012